

TOM. A.

Η ΠΑΝΔΩΡΑ.

Ο ΑΥΘΕΝΤΗΣ ΤΟΥ ΜΩΡΕΩΣ.

Διήγημα. Ὑπὸ Ἀ. Ρ. Ρ.

(Συνέχεια. Ἰδὲ φυλλάδιον 11^{ον}.)

Κατ' αὐτὴν δὲ τὴν στιγμὴν ἐφθασεν ἡ συνοδία του, καὶ ἔμαθε τὴν αἰτίαν τῆς ταραχῆς του. Οὐκ ὀλίγον δὲ ἐξεπλάγη καὶ ὁ ἐφιππος ὁδοικός, ὅταν ἔμαθεν ὅτι ὁ περιμενόμενος ἀνεψιὸς τοῦ Αὐθέντου ἦτον ἐμπρός του. Τότε δὲν ἐδίστασε παντάπασιν νὰ τῷ εἰπῇ ὅτι ὁ Βιλλαρδουίνος εἶχεν ἔλθει εἰς Νίκλιον διὰ σπουδαιστάτην ὑπόθεσιν, ἀπορῶσαν συνωμοσίαν τῶν ἐγγυφίων, ὅτι ὁμοῦς ἐγκατέλειπε τὰ πάντα ἅμα ἔλαβε τὴν ἀγγελίαν τῆς ἀφίξεως τοῦ Ῥοβέρτου, καὶ ἐσπευσε πρὸς ἀπάντησίν του· αὐτὸς δὲ ὅτι στέλλεται ἤδη

Τόμος Α'.

ὡς ταχυδρόμος, μέλλων νὰ ὁδοιπορήσῃ ἡμέραν καὶ νύκτα διὰ νὰ τῷ ἀναγγεῖλῃ τὰ περαιτέρω περὶ τῆς ὑποθέσεως τῆς συνωμοσίας.

Ἡ προθυμία τοῦ Βιλλαρδουίνου ἦτον τῷ ὄντι πάντων ἐπαίνων ἀξία, ἀλλ' ὡς πολλάκις συμβαίνει εἰς τὴν ἀνθρωπίνην μυωπίαν, ἀντὶ καλοῦ κακὸν εἶχε τὸ ἀποτέλεσμα. Συνεκροτήθη λοιπὸν ἀμέσως συμβούλιον ἐκεῖ εἰς τὸ ὑπαιθρον περὶ τοῦ πρακτέου, καὶ κατὰ τὴν γενομένην ἀπόρασιν ὁ Ῥοβέρτος ἐγράψε πρὸς τὸν Βιλλαρδουίνον ὅτι εὕρεσκαται εἰς τὸ Νίκλιον, καὶ τὸν παρακαλεῖ νὰ τῷ γράψῃ ἂν θέλῃ νὰ τὸν περιμείνῃ εἰς Λακεδαιμόνα διὰ νὰ μὴ διώκωνται ματαίως καθ' ἑλὴν τὴν Πελοπόννησον. Τὴν ἐπιστολὴν δὲ τούτην λαβὼν ὁ ταχυδρόμος καὶ γενναίαν χρηματικὴν ἀμοιβὴν συγχρόνως, ἀνεχώρησεν ἀπὸ ῤυτῆρος· ἀνεχώρησε δὲ ἀφ' ἑτέρου καὶ ὁ Ῥοβέρτος μετὰ τῶν ὁπαδῶν του, καὶ μεθ' ἡμίσειαν ὥραν εἰσῆλθεν εἰς Νίκλιον, πόλιν ἐπίσημον τότε, ἥτις ἠγέρθη ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρ-

Φυλλ. 12

χαίαις Τεγέαις, καὶ ἦς ἡ Ἱρήμος θέσις σήμερον φέρει τὸ ὄνομα Παλαιοεπισκοπῆς.

Ἐνταῦθα ἔμεινεν ὁ Ῥοβέρτος ὅλην ταύτην καὶ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν. Καὶ πρῶτον μὲν εἶχεν ἀρχίσει νὰ ἔχῃ καὶ αὐτὸς πολλῶν δὲ μᾶλλον ὁ γέρων συνοδοιπόρος του καὶ ἡ τρυφερά νέα, ἀνάγκην μιᾶς ἡμέρας ἀναπαύσεως μετὰ τὴν τόσην ταχυδρομικὴν ἀσκησίν του. Δεύτερον δὲ, ἂν ὁ Πετραλεῖφας εἶχε νομίσει καὶ θῆκον φιλοφροσύνης νὰ παρακολουθήσῃ ἐπὶ τινὰ χρόνον τὸν ἐπίσημον ξένον ὃν εἶχεν ἀναλάβει νὰ ὑποδεχθῇ, ἀλλὰ, καθ' ὅσον μάλιστα παρηκολούθειτο καὶ ὑπὸ τῆς ἐκγόνου του, ἠσθάνετο ἤδη ὅτι δύναται νὰ φανῇ ἄτοπος ἡ περαιτέρω παράταξις τῆς ἀσκόπου ὁδοιπορίας του κατόπιν τοῦ νέου ἡγεμόνος, καὶ εἶπεν ὅτι, ἂν ὁ Ῥοβέρτος ἐπιθυμῇ νὰ ἐξακολουθήσῃ, αἱ δυνάμεις αὐτοῦ δὲν τῷ ἐπιτρέπουν νὰ τὸν μιμηθῇ, ἀλλ' ὅτι θέλει μείνει μέχρις οὔ μάλῃ θετικῶς τὴν διαμονὴν τοῦ Βιλλαρδουίνου. Αὐτὸ τοῦτο λοιπὸν ἀπεφασίευσεν καὶ ὁ Ῥοβέρτος, ἀλλὰ συγχρόνως ἠθέλησεν ὥστε καὶ ἡ ἡμέρα αὕτη νὰ μὴ παρέλθῃ ἐν πλήρει ἀργίᾳ καὶ ἐπανελάβε τὰς ἐρόδους του κατὰ τῆς Ἀννης, ἥς ἡ κατὰκτησις ἤρχισε νὰ τῷ φαίνεται οὐχὶ πολὺ ἐυκολωτέρα ἀπὸ τὴν τῆς Πελοποννήσου. Τρεῖς ἢ τετράκις εἰς τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας κατάρθωσε μετὰ πολλὰ τεχνάσματα νὰ τὴν ἀπαντήσῃ μόνην, ἀλλ' ἡ Ἀννα ἡ δὲν ἐνόει τί τῇ ἔλεγεν, ἡ, ὅταν δὲν ἐδύνατο νὰ μὴν ἐννοήσῃ, ἀνέτρεπε πᾶν τὸ ῥητορικὸν ἱκρίωμα τοῦ ἡγεμόνος διὰ λαμπροῦ γέλωτος, ἡ εὖρισκεν εὐλογοφαῖν τινὰ πρόφασιν διὰ νὰ τὸν διαφύγῃ. Ὡστε μέχρι τέλους, ἀδημονῶν ὁ Ῥοβέρτος, ἦλθε πρὸς τὸν Νόννον, καὶ τῷ ἐξέφρασε πικρὰ περὶ τούτου παράπονα.

— Ἦλθον, τῷ εἶπεν, εἰς Πελοπόννησον, πεποιθὼς, ὅτι ἅμα πατήσαντα τὸ ἔδαφος αὐτῆς θέλει μ' ἀναγνωρίσει Αὐθέντην της, καὶ ἰδοὺ εἴκοσιν ἡμέρας τρέχω τὰς φάραγγας καὶ τὰ ὄρη τῆς μόνης, ἄνευ συνοδείας, ἀνίκανος οὔτε σέβας νὰ ἐμπνεύσω, οὔτε φόβον νὰ ἐπιβάλω, καὶ τὸ φάντασμα τοῦτο τῆς αὐθεντίας μακρύνεται ὅσον τὸ πλησιάζω. Ἦλθον προσέτι, πιστεύσας εἰς τοὺς λόγους σου, ὅτι ὁ Αὐθέντης τῆς Ἑλλάδος μοι δίδει τὴν χεῖρα τῆς θυγατρὸς του τὴν καλλονὴν τῆς Ἀννης εὐρον ἀνωτέραν τῶν περιγραφῶν σου, ἀλλὰ, ἡ τὴν πατρικὴν θέλησιν δὲν γνωρίζει, ἡ ἡ ἐδική της δὲν τὴν ἐπικυροῖ. Ἡ Ἀννα μὲ ἀποφεύγει. Ἀς λέγουν τυφλὸν τὸν ἔρωτα· σὲ βεβαιῶ ὅτι εἶναι διπλασίως δξυδερκής. Περὶ τῶν αἰσθημάτων της δὲν εἶναι δυνατόν ν' ἀπατῶμαι.

Ὁ Νόννος ἐφάνη ἐκπεληγμένος διὰ τὸ ἄκουσμα τοῦτο. Ἀπέδωκε δὲ τὴν διαγωγὴν τῆς Ἀννης εἰς τὸ ὅτι πιθανῶς ὁ πάππος της δὲν τῇ εἶχε γνωστοποιήσει ἀκόμη τοὺς σκοποὺς του διὰ ν' ἀφήσῃ τὴν καρδίαν της νὰ ὁμιλήσῃ πρῶτη, καὶ προσέτι εἰς τὴν φυσικὴν συστολὴν τῆς νέας, ἣν ἦτον ἐπόμενον ν' αὐξάνῃ ἡ ὀπωσοῦν δύσκολος θέσις της, παρακολουθούσης τὸν Ῥοβέρτον εἰς τὴν ὁδοιπορίαν. Ὑπεσχέθη δὲ, σώζων τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ Ῥοβέρτου νὰ συναμιλήσῃ αὐτὸς περὶ τῶν συμφερόντων του μετὰ τοῦ Πετραλεῖφου.

Καὶ τῷ ὄντι ἀμέσως ἔδραμε πρὸς τὸν γέροντα, καὶ τῷ ἐπανελάβε τὰ παράπονα τοῦ Ῥοβέρτου.

— Ὅταν αὖτις, ἐπρόσθετεν, ἡ μεθαύριον αὐτὴς δρέπῃ τοὺς καρποὺς τῶν ἀγώνων του, ἡ μᾶλλον τῶν ἀγώνων μας, θέλουν μείνῃ αὐτοὶ εἰς μόνον τὸν αὐθέντην ἡμῶν ἀτελεσφόρητοι; Δὲν εἶναι φόβος, ἂν ἡ Ἀννα ἐξακολουθῇ ψυχρότητα δεικνύουσα πρὸς αὐτὸν, μὴ καὶ αὐτοῦ, ὅταν μάλιστα κορεσθῇ ἡ φιλοδοξία του, μετατραπῇ ἡ διάθεσις;

Ὁ Πετραλεῖφας ἀνεκάθητεν εἰς τὰ γόνατα, καὶ ἐκτύπα μετ' ὀργῆς τὰς δύο τοῦ χεῖρας, ἐν ᾧ τοῦ πώγωνός του αἱ τρίχες εἶχον ἀνορθωθῇ.

— Πῶς! εἶπε, τὸ προσφιλὲς σχέδιόν μου, ἡ εἰρηνικὴ κατὰκτησις τῆς Πελοποννήσου, ὁ ἀπαρτισμὸς τῆς Ἑλληνικῆς ἐνότητος εἰς χεῖρας τοῦ γαμβροῦ μου, ὅλα θὰ τὰ ματαιώσῃ ἡ ἰδιωτροπία ἐνὸς κοραίου; Ὁχι, τοῦτο δὲν θέλει γίνῃ, καὶ ἡ Ἀννα καταχράται τῆς πατρικῆς ἡμερότητός μου. Ὑπαγε, καὶ στείλέ μ' ἐδῶ τὴν ἄφρονα.

Ὁ Νόννος ἐξῆλθε καὶ μετὰ μίαν στιγμὴν εἰσῆλθεν ἡ Ἀννα, καὶ διευθύνθη πρὸς τὸν πάππον της μὲ βλέμμα ἐρωτηματικὸν καὶ ὀλίγον πιφορισμένον.

— Ἀγαπητὴ ἔκγονε, εἶπεν ὁ γέρων μετὰ τινὲς τραχύτητος, πρὶν ἀναχωρήσωμεν ἀπὸ τὴν Ἀνδραβίδα σοὶ εἶχον ἐηλώσει τὴν ἐπιθυμίαν μου καὶ τὴν θέλησιν τοῦ πατρός σου. Γὰρ συμφέροντα τοῦ θρόνου του καὶ ἡ φρόνησις ἀπαιτοῦσι νὰ νομφευσθῇ τὸν Ῥοβέρτον Σαμπλίτην, καὶ ἀξιώτερον σύζυγον δὲν ἐδύνατο νὰ σοὶ δώσῃ ἡ πατρικὴ μέριμνα μου. Εἶχον ἀπαιτῆσαι νὰ βοηθήσῃς τὸ φρόνιμον τοῦτο σχέδιον, καὶ δὲν βλέπω ποῖον εἶχες λόγον διὰ νὰ πράξῃς τὸ ἐναντίον.

— Ἡ β-ήθειά μου, φίλτατε πάππε, εἶπε γελῶσα ἡ Ἀννα, ἦτον κατὰ δυστυχίαν ἐντελῶς περιττὴ, καὶ ὁ Ῥοβέρτος δὲν εἶχεν ἀνάγκην ἐμψυχώσεως διὰ νὰ μὲ κατατρέχῃ διὰ τῶν ἐνοχλήσεών του.

— Δὲν πρέπει τὴν ἐκφρασιν ταύτην νὰ μεταχειρίζηται διὰ τὸν ἐκλεκτὸν τῶν γονέων σου, εἶπεν ὁ Πετραλεῖφας γινόμενος σοβαρός.

— Ἀλλὰ, εἶπεν ἡ Ἀννα, μεταβαίνουσα διὰ μιᾶς ἀπὸ τοῦ γέλωτος εἰς τὰ δάκρυα, ἀπὸ τοῦ ἀκροβολισμοῦ εἰς τὴν ἀψιμαχίαν, ἀνέκει λοιπὸν εἰς ἐμέ, εἰς τὴν θυγατέρα τοῦ Αὐθέντου τῆς Ἑλλάδος ἀνέκει λοιπὸν νὰ ἔλθῃ καὶ νὰ κλίνῃ τὸ γόνυ ἐνώπιον τοῦ ἀγερώχου τούτου ἱππότη; Ἀντὶ ὡς αἰχμαλώτους νὰ μᾶς σύρῃ κατόπιν του εἰς θεατρισμὸν εἰς τὸ νέον ὑπήκοόν του, καὶ ν' ἀπαιτῇ νὰ τὸν παρακαλῶμεν καὶ δι' ἐν βλέμμα του, δὲν ἔπρεπεν, ἂν ἤθελε τὴν χεῖρά μου αὐτὸς, νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ πέρας τῆς γῆς διὰ νὰ τὴν ζητήσῃ.

— Κόρη μου, ὁ γέρων ἀπήντησεν, ὁ θυμός σου εἶναι ἄτοπος καὶ πρὸ πάντων ψευδής· εἶναι πρόφασις ὁ θυμός σου. Ἠξεύρεις κάλλιστα ὅτι παρηκολούθησάν τὸν Σαμπλίτην διὰ νὰ τῷ ἀποδώσω τὴν ἀνήκουσαν τιμὴν, διότι ἀνέλαβον νὰ τὸν ὑποδεχθῶ εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ ἀκόμη καλῆτερα ἠξεύρεις ὅτι ἀντὶ ν' ἀπαιτῇ ἀγερώχως ὁ Ῥοβέρτος νὰ ταπεινωθῇς ἐμπρὸς του, ἐξ ἐναντίας ἐκεῖνος στεναίξει, καὶ παραπονέται, καὶ ταπεινοῦται ὑπὸ τοὺς πόδας σου. Τὸ μόνον ὃ ἀπότησα παρὰ σοῦ, καὶ εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ τὸ ἀπατήσω, ἦτον νὰ μὴ ἀντιταξῇς ψυχρότητα εἰς τὴν ἑ-

ση του, νὰ μὴ ἀνατρέψῃς δι' ἰδιοτροπίας πάντα τὰ σχέδιά μας.

— Ἀλλὰ, πάππε μου, σοὶ τὸ εἶπα, ἀνέκραξεν ἡ Ἄννα μετὰ τόνου φωνῆς ἐξερχομένου ἤδη ἐκ τοῦ μυχοῦ τῆς καρδίας, εἶμαι κόρη ἀσθενὴς καὶ ἀκατάλληλος διὰ ν' ἀναμιχθῶ εἰς τὰ μεγάλα σὰς σχέδια. Μὴ ἐπιλήσῃτε νὰ μὲ μεταχειρισθῇτε ὡς ὄργανόν σας· οὔτε τούτης τιμῆς εἶμαι ἀξία, οὔτε τόσῃ περιφρονήσεως. Αἱ καρδίαί ἄς ἀπειλῶται ἡ πολιτικὴ δύναται νὰ λαβῶσιν εἰς ὄργανον· ἀσθενεῖς ὅμως καρδίαι, ὅποια ἡ ἰδική μου, συντρίβονται ὑπὸ τὴν σφύραν τῆς βίας χωρὶς νὰ χρησιμεύσωσι.

— Τῆς βίας! ἀνέκραξεν ὁ Πετραλεΐφας, μόλις κύριος τοῦ θυμοῦ του. Εἶναι βίας ἀνάγκη ὅταν πρόκειται νὰ ὑπηρετήσῃς τοῦ πατρός σου τὴν δόξαν; Εἶναι βίας ἀνάγκη ὅταν σοὶ δίδεται σύζυγος ὁ λαμπρότερος τῶν χριστιανῶν ἱπποτῶν, φέρων προῖκα ὅλα τὰ φθονητότερα πλεονεκτήματα ἐπὶ γῆς, ὅταν τίθεται εἰς τοὺς πόδας σου ἡ μεγαλητέρα τῆς ἀνατολῆς αὐθεντία!

— Ἡ αὐθεντία εἶπεν ἡ Ἄννα, ὑψοῦτα τοὺς ὀφθαλμούς πρὸς τὸν οὐρανόν, ἡ αὐθεντία διὰ σὰς ἀλλοθνομα δὲν ἔχει ἡ εὐτυχία;

— Ἀκουσον, θύγατερ, εἶπεν ὁ γέρον αὐττηρῶς. Αἱ νεανικαὶ αὗται ἰδιοτροπίαι πρέπει νὰ παύσωσι. Λόγον καλὸν δὲν ἔχεις διὰ ν' ἀρνηθῇς τὴν χεῖρά σου εἰς τὸν Ῥοβέρτον ὅστις σὰς τὴν ζητεῖ. Αὐρίον θέλω τῷ ἀναγγεῖλαι τὴν συγκαταθεσὶν σου, καὶ ἂν δὲν θέλῃς νὰ ἐπισύρῃς τὴν ὀργὴν τοῦ πατρός σου καὶ νὰ ἐκπλήξῃς τὸν θάνατόν μου, θὰ ἐπικυρώσῃς τὸν λόγον μου.

— Πάππε, ὦ πάππε, ἀνέκραξεν ἡ Ἄννα, ἐν ᾧ καταμὸς δακρύων ἔρρεεν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς της· μὴ τὴν διαταγὴν ταύτην! Μίαν σὰς ζητῶ χάριν. Ἄφες με νὰ παραδοθῶ εἰς τὸν Κύριον, ἐπιτρέψόν μοι νὰ καταλείψω τὰς ἐπιλοιπούς ἡμέρας μου εἰς ἱερὸν μοναστήριον. Δὲν θέλω δόξαν, παραιτοῦμαι τῆς εὐτυχίας, ἡσυχίαν μόνην σοὶ ζητῶ, φίλτατε πάππε!

Εἰς τὸ στῆθος τοῦ Πετραλεΐφου ἠτοιμάζετο μία τῶν τρικυμιῶν ἐκείνων αἰτίνες τόσον βριαότερον ἐκρήγυνται, ὅσον μακρότερον ἤξεύρει τις νὰ τὰς καταστέλλῃ, καὶ ἡ πρόδρομος αὐτῆς βροντὴ ὑπεδόμβει ἤδη εἰς τὰ χεῖλη του, ὅταν ζωηραὶ ζητωκραυγαί, ἐκ τῆς αὐλῆς προερχόμεναι, τὸν διέκοψαν, καὶ εἴλκυσαν τὴν προσοχήν του. Συγχρόνως δὲ εἰσερχόμενος ὁ Νόννος,

— Ὁ Τοποτηρητής, ἐκραξεν, ἐφθασεν ὁ Τοποτηρητής.

Ὁ Πετραλεΐφας ἠγέρθη ἀμέσως, καὶ εἶδεν πρὸς τὴν θύραν· πρὶν ὅμως ἐξέλθῃ, ἐστράφη πρὸς τὴν Ἄνναν, εἰς ἧς τὰς πελιδνάς παρειὰς ὥρμησεν εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦτο ὅλον τὸ αἷμα, καὶ τῇ εἶπεν,

— Αὐρίον λοιπόν, περιμένω αὐρίον νὰ ἰδῶ ἂν εἴται θυγάτηρ τοῦ Θεοδώρου.

ΚΕΦ. ΙΕ.

Ἀμα δὲ ἤκουσε καὶ ὁ Ῥοβέρτος τὴν ἀριξίν τοῦ Τοποτηρητοῦ, ἔσπευσε καὶ αὐτὸς εἰς προὔπαντήσιν

του. Ὁ δὲ Βιλλαρδουίνος τὸν ἐδέχθη πατρικῶς εἰς τὰς ἀγκάλας του, καὶ ἄρ' οὐ τὸ χαρίστησεν ἐγκαρδίως τὸν Πετραλεΐφαν διότι τοσοῦτον ἐπαξίως τὸν ἀντεπροσώπευεν εἰς τὴν σπουδαιοτάτην τῶν ὑποθέσεων του, τὴν ὑποδοχὴν τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ φίλου καὶ αὐθέντου του, καὶ ἐφίλησε περιπαθῶς τὴν Ἄνναν εἰς τὸ μέτωπον, διηγήθη ὅτι τὴν προτεράϊα κατὰ τὸ μεσοῦκτιον εἶχε φθάσει εἰς Λακεδαίμονα ὁ ταχυδρόμος ὁ φέρων τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Ῥοβέρτου· ὅτι αὐτὸς (ὁ Βιλλαρδουίνος) ἦτον ἤδη εἰς τὴν κλίνην, ἀλλ' ἅμα ἀναγνούς τὴν ἐπιστολὴν, ἠγέρθη, ἐνεδύθη, καὶ παραλαβὼν ὅσους τῶν ἱπποτῶν ἐδυνήθη, εἶδεν μέχρι Νικλίου χωρὶς νὰ λάβῃ οὐδὲ στιγμὴν ἀναπαύσεως.

Ὁ Ῥοβέρτος τῷ ἐξέφρασε τὴν εὐγνωμοσύνην του διὰ τὴν τοσαύτην του προθυμίαν καὶ τὸν θαυμασμόν του διὰ τὴν νεανικὴν του δραστηριότητα, καὶ τῷ διηγήθη ἐμπεριστατωμένως ὅσα καθ' ὅδον τῷ συνέβησαν.

— Φαντασθῇτε, εἶπε, πρὸ πάντε μηνῶν ἀνεχώρητα ἀπὸ τῆς Καμπανίας, καὶ χωρὶς ὧλων τούτων τῶν ἀπροσδοκῆτων συμβάντων, θὰ ἦμην πρὸ πολλοῦ εἰς τὴν Πελοπόννητον.

— ὦ! τί δυστύχημα! τί λυπηρὸν δυστύχημα, εἶπεν ὁ Βιλλαρδουίνος.

— Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Πελοπόννητον ἄφ' οὔτου ἐφθασα, ἐξηκολούθησεν ὁ Ῥοβέρτος, ἡ κακὴ μου τύχη ἠθέλησε νὰ σὰς ζητῶ ἀπὸ τὸ ἐν μέρος, ἐν ᾧ μ' ἐζητεῖτε ἀπὸ τὸ ἄλλο, καὶ εἴκοσι σχεδὸν ἡμέραι παρῆλθον εἰς αὐτὰς τὰς ἀντιδιωξεις.

— ὦ! τί συμφορὰ ἀνεπανόρθωτος! εἶπεν ὁ Βιλλαρδουίνος, μεταχειριζόμενος λέξεις αἰτίνες ἐφαίνοντο ὅπως οὐκ ὑπερβολικαὶ διὰ τὴν περίστασιν ὅπερ παρατηρήσας καὶ ὁ Ῥοβέρτος,

— Λυπηρὰ ἦτον βεβαίως, εἶπε, λυπηρὰ δι' ἐμὲ ἡ τοιαύτη χρονοτριβή. Ἀλλὰ τοῦλάχιστον δὲν εἶχε καὶ ἡ Πελοπόννητος εἰς τὸ διάστημα τοῦτο λόγον νὰ λυπηται, εὕρισκετο εἰς χεῖρας ἀξιωτάτας· ἐκέρδησεν εἴκοσιν ἡμέρας.

— Σὰς εὐχαριστῶ, ἀπεκρίθη ὁ Βιλλαρδουίνος ἀγγίζων τὴν χεῖρα τοῦ νέου Ῥοβέρτου· οὐχ ἦττον ὅμως λυποῦμαι ἐγκαρδίως διὰ τὴν συμβῆσαν ἀναβολήν. Ἐν τούτοις μοὶ ἐπιτρέπετε νὰ σὰς παρουσιάσω τοὺς ἱππότες αἰτίνες μὲ συνώδευσαν;

Ὁ Ῥοβέρτος ἐδέχθη προθύμως, καὶ μετέβησαν εἰς τὴν παρακειμένην μεγάλην αἴθουσαν, λαμπρῶς πεφωτισμένην, ὅπου περιέμενον ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν ἱππότες.

Ἐν ᾧ δὲ ἐγίνοντο αἱ συνήθεις παρουσιάσεις καὶ δεξιώσεις, εἰς τὴν Ἄνναν προσελθὼν εἰς ἀρχαῖος γνῶριμος, ὁ Γωλτιέρος, ἐφίλησε τὴν χεῖρά της μετὰ σεβασμοῦ. Ἐπειτα δὲ ὑψώσας τὸ βλέμμα πρὸς τοὺς ὀφθαλμούς της, καὶ ἰδὼν αὐτοὺς ἐρυθροῦς,

— Δάκρυα! ἐψιθύρισε μὲ φωνὴν ἐκφράζουσαν βαθεῖαν συμπάθειαν.

— Ἡ Ἄννα ἐμειδίασεν, ὡς ὁ ἥλιος τοῦ Μαΐου μετὰ τὴν βροχήν· ἴσως, εἶπε, δυσαρεστοῦσι τὰ δάκρυα τὸν αὐθέντην σας;

— Ὁ αὐθέντης μου, ἀπεκρίθη ὁ Γωλτιέρος, ἂν κρίνω ἀπὸ ἐμὲ αὐτόν, εἶναι ἑτοιμὸς ἕκαστον τῶν δακρύων

ἐκείνων νὰ ἐξαγοράσῃ μὲ ὅλον τὸ αἷμά του. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἡξεύρω τὴν πηγὴν αὐτῶν. Ἄν πιστεύετε ὅτι λύπη κενομένη εἰς καρδίαν εἰλικρινῇ ἐλαφρύνεται, εἰπέτε μοι, ὦ! εἰπέτε μοι τί σὰς θλίβει;

— Διὰ τὰ τὸ εἰπῆτε εἰς Ἀθήνας ἀναμφιβόλως;

— Ὅταν σὰς βλέπω πάσχουσιν, εἶπεν ὁ Γωλτιέρος μετὰ περιπαθοῦς αἰσθήματος, μὴ ἔχετε τὴν σκληρότητα νὰ ὁμιλῆτε παίζουσα; μὴ μοὶ ἀρνεῖσθε τὴν ἡμίσειαν φιάλην τῆς θλίψεώς σας. Πιστεύσατέ με, εἰς ἄλλον δὲν θέλω τὴν ἐμπιστευθῆ, οὔτε, ὅταν πρόκειται περὶ ὑμῶν, θέλω ἐπικαλεσθῆ ἀποσίωσιν ἄλλου. Θεωρήσατέ με ὡς ἄξιον τῆς ἐμπιστοσύνης σας.

— Ἐξ ἐναντίας, Κύριε πρέσβυ, ἀπήντησεν ἡ Ἄννα, σὰς θεωρῶ ὡς ἐντελῶς αὐτῆς ἀνάξιον, καὶ ὁμῶς, — ἰδέτε ποῖα ἀντίφασιν καὶ ποῖα ἰδιοτροπία τῆς γυναικείας καρδίας, — ἀποφασίζω, οὐδ' ἐγὼ ἡξεύρω διατί, νὰ σὰς τὴν χορηγήσω τυφλὴν καὶ τελείαν ὡς μοὶ τὴν ζητεῖτε.

Καὶ ταπεινώσασα ἔτι μᾶλλον τὴν φωνήν, συγχρόνως δὲ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλώσασα εἰς τὴν γῆν, καὶ σφοδρῶς ἐρυθρίασασα,

— Ὁ πάππος μου, εἶπε, θέλει νὰ βιάσῃ τὴν συγκατάθεσίν μου ὑπὲρ τοῦ νέου αὐθέντου τῆς Πελοποννήσου.

Καὶ εἰποῦσα τὰς λέξεις ταύτας ἤρθάνθη βίαιον παλμόν εἰς τὴν καρδίαν τῆς, ὡς ἀναγγέλλοντα αὐτῇ ὅτι ἡ πράξις αὕτη τῆς ἐκμυστηρεύσεως εἶχε βαθυτέραν σημασίαν ἢ ὅ,τι ἐφαίνετο.

— Καὶ λοιπόν; ἠρώτησεν ὁ Γωλτιέρος, ἐν ᾧ ἡ καρδία του ἐπαλλεν οὐχ ἦττον σφοδρῶς.

— Καὶ λοιπόν, ἀπεκρίθη ἡ Ἄννα, τὸν θάνατον προτιμῶ, ἀπὸ τὴν συγκατάθεσιν ταύτην. — Ἀλλὰ, ἐπρόσθεσε ταχέως καὶ μετὰ γέλωτος, παρακαλῶ νὰ μὴν ἐξηγήσητε κατὰ τὴν συνήθειάν σας τὰς λέξεις μου ταύτας πρὸς ὄφελος τοῦ αὐθέντου σας. — Καὶ τὴν ἀπόκρισίν μου περιμένει ὁ πάππος μου αὐρίον.

Ταύτην τὴν στιγμήν ὁ Βιλλαρδουῖνος περιφέρων εἰς τὸν κύκλον τῶν ἱπποτῶν τὸν Ῥοβέρτον, εἶχεν ἔλθει πλησίον τοῦ Γωλτιέρου ὥστε μόλις αὐτὸς ἐπρόφθασε ν' ἀποκριθῇ εἰς τὴν Ἄνναν,

— Προσπαθήσατε δύο ἡμέρας νὰ κερδήσητε.

Καὶ προσελθὼν ὁ Βιλλαρδουῖνος, τὸν παρουσίασεν εἰς τὸν Ῥοβέρτον ὡς ἀπεσταλμένον τοῦ Ὁθωνος Δελαρόσου, ἡγεμόνος τῶν Ἀθηνῶν.

Μετὰ δὲ τὰς παρουσιάσεις ταύτας, ὅταν ὁ Βιλλαρδουῖνος ἠθέλησε ν' ἀποσυρθῇ, ἠρώτησε τὸν Ῥοβέρτον ἂν δὲν ἔχῃ διαταγὰς τοῦ πρώην αὐθέντου νὰ τῷ κοινοποιήσῃ. Ὁ δὲ Ῥοβέρτος ἀπεκρίθη ὅτι ἔχει διαταγὰς, ἐπεθύμει δὲ νὰ τὰς γνωστοποιήσῃ εἰς συνέλευσιν τῶν ἱπποτῶν τῆς ἡγεμονείας.

— Τὸ Νίκλιον δὲν εἶναι θέσις κατάλληλος διὰ τὴν συνέλευσιν, εἶπεν ὁ Βιλλαρδουῖνος. Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σὰς ὁδηγήσω εἰς Λακεδαίμονα, ὅπου θέλετε εὖρε δεξιῶσιν ἀξιοτέραν ὑμῶν, καὶ ὅπου κατὰ σύμπτωσιν εἶναι συνηγμένοι οἱ πλεῖστοι τῶν ἱπποτῶν.

Ὅσον δυσάρεστον καὶ ἂν ἦν διὰ τὸν Ῥοβέρτον ν' ἀπέλθῃ πάλιν εἰς νέαν ὁδοπορίαν, ἀλλ' εἰς αὐτὴν καὶ

εἶχε πλεον εἰς χεῖράς του τὸν Βιλλαρδουῖνον, ἡ πρότασις ἦν εὐλογος, καὶ τὸ τέρμα βραχὺ καὶ βέβαιον. Ἀπεφασίσθη λοιπὸν νὰ μεταβῶσι τὴν ἐπαύριον εἰς Σπάρτην, καὶ συγχρόνως ἐπτάλησαν ταχυδρόμοι πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις νὰ συγκαλέσωσιν ὅ,τι πλείστους ἱππότες.

Τὴν ἐπιοῦσαν ἀπῆλθε τῷ ὄντι ὅλη ἡ συναδία, καὶ τὴν ἐσπέραν ὁ Ῥοβέρτος κατέλυσεν εἰς τὸν ἡγεμονικὸν οἶκον τῆς Λακεδαίμονος, ἀπολαμβάνων τὰς μεγίστας τῶν τιμῶν, αἵτινες εἰς μόνον αὐθέντην ἀνῆκον. Ἡ δὲ Ἄννα, κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην, ἐδυνήθη εὐκόλως ν' ἀποφύγῃ πᾶσαν ἐξηγήσιν μετὰ τοῦ πάππου τῆς.

Ἡ μετ' αὐτὴν δ' ἡμέρα ἦτον ἡ ἐσπρτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Ἀπὸ πρωῒας ὁ ἐπὶ τῶν ὀπλῶν κήρυξ προσεκάλεσε καθ' ὅλην τὴν πόλιν τοὺς ἱππότες καὶ προύχοντας ὅσοι ἢ εἶχον φθάσει τὴν προτεράκιαν μετὰ τοῦ Τοποτηρητοῦ. ἢ εἶχον συρρεύσει κατὰ πρόσκλησιν, ἢ εὐρίσκοντο ἤδη εἰς Λακεδαίμονα, νὰ συνέλθωσι μετὰ τὴν ἱερὰν λειτουργίαν εἰς τὴν μητροπολιτικὴν ἐκκλησίαν, ὅπου συνεκροτεῖτο συνέλευσις διὰ σπουδαία τῆς ἡγεμονείας συμφέροντα.

— Ἀκούεις, θύγατερ, εἶπεν ὁ Πετραλεῖφας πρὸς τὴν Ἄνναν, ὅταν ἀντήχησε τὸ κήρυγμα μέχρι τῆς οἰκίας των. Αὕτη εἶναι τῆς τύχης σου ἡ φωνή. Μετὰ μίαν ὥραν ὁ Ῥοβέρτος θὰ λάβῃ παρὰ τῶν ἱπποτῶν τὴν αὐθεντίαν τοῦ Μωρέως, καὶ μετὰ δύο ὥρας θὰ λάβῃ παρὰ σοῦ τὸν δακτύλιον τοῦ νυμφίου.

Καὶ ἀφίει αὐτὴν ὡς νεκρὰν ὑπὸ ἀπελπισίας ἐξῆλθεν.

Ἡ εὐρύχωρος ἐκκλησίαι, ἥς ἐρείπια μόνον σώζονται σήμερον, κατήστραπτε μετ' οὐ πολὺ ἀπὸ τὰς πανοπλίας τῶν ἱπποτῶν, οἵτινες, κατ' ὀλίγους συρρέοντες, κατελάμβανον τὰς θέσεις ἕκαστος κατὰ τὸν βαθμὸν ὃν κατεῖχεν εἰς τὴν τιμαριωτικὴν κλίμακα. Ἐπὶ κεφαλῆς δ' αὐτῶν προεκαθίσταν οἱ καθολικοὶ ἀρχιερεῖς, οἵτινες, ἄγνωστον διατί, συνέπεσε νὰ εὐρεθῶσι συνηγμένοι ἐνταῦθα, ὁ μητροπολίτης Πατρῶν, καὶ οἱ ἐπίσκοποι Λακεδαιμονίας, Βελιγρόττης, Μοθώνης, Κορώνης καὶ Ἀμυκλῶν. ἔλειπε δὲ μόνος ὁ ἐπίσκοπος Ὠλένης. Μετ' αὐτοὺς δ' εἶποντο οἱ ἐνδοκοι μεγάλοι λαϊκοὶ τιμαριῶται, οἱ ἱππότες Ἀκοβας, Βαριταίνης, Πατρῶν, Βελιγρόττης, Νικλίου, Γερανίου, Γριζενῶν καὶ Πατσόβας, καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ ἱππότες τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, οἱ τοῦ Γευτωνικοῦ τάγματος καὶ οἱ Ναῖται, οἱ ἔχοντες τὰ τιμάρια των εἰς Καλαμάταν. Ἐπειτα δ' ἐτάχθησαν οἱ ἱππότες οἱ ἔχοντες δι' αἰῶμα τοῦ σηματοφορεῖν, καὶ ἔσχατοι πάντων τινὲς τῶν ἐγχωρίων προύχόντων, κατ' ἐξαιρετὸν εὐνοίαν εἰς τὴν συνέλευσιν ταύτην κληθέντες. Ἀφ' οὗ δ' ὅλοι ἐκαθέσθησαν σιωπῶντες, εἰσῆλθον τέλος ὁ Βιλλαρδουῖνος καὶ ὁ Ῥοβέρτος, κρατούμενοι ἐκ τῆς χειρὸς, καὶ κατέλαβον ὁμοῦ τὴν πρωτοκαθεδρίαν. Παρὰ δὲ τὸν Βιλλαρδουῖνον ἐκαθέσθη ὁ Πετραλεῖφας, ὅστις ὁμῶς, ὡς καὶ ὁ συνοδεύων αὐτὸν Νόννος, δὲν εἶχε φωνὴν οὐδὲ ψῆφον, καθὼς ξένος εἰς τὴν ἡγεμονείαν.

Ἀνήγγειλε δὲ κατὰ τὴν τάξιν ὁ κήρυξ τὴν ἐναρξιν τῆς συνεδριάσεως, ὅταν εἰτελθὼν ταχυδρόμος ἐξ Ἀνδραβίδης, ἐνεχείριζεν εἰς τὸν Βιλλαρδουῖνον ἐπι-

στολήν τοῦ ἐπισκόπου Ὠλένης. Ὁ Τοποτηρητὴς ἐβόησεν ἀμέσως τὴν σφραγίδα, καὶ ἀναγνούς ταχέως, ἔνυστε πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ Γοδεφρείδου, τῷ εἶπε τινὰς λέξεις εἰς τὸ ὠτίον, καὶ ἐν τῷ ἅμα ὁ Γοδεφρείδος ἐξῆλθεν, ἠτοίμασε τὸν ἵππον του, ἀνέβη, καὶ ἀναχώρησεν ἀπὸ ρυτῆρος πρὸς Ἀνδραβίδαν.

Ἀλλὰ τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο ὀλίγην ἐκίνησε προσοχὴν, καὶ ἅμα ἐξῆλθεν ὁ νέος, ἐγερθεὶς ὁ Βιλλαρδουῖνος, εἶπε πρὸς τοὺς συνελθόντας ὅτι μετὰ μεγίστης εὐχαριστητικῆς τοῖς παρουσίαζε τὸν ἀνεψιὸν τοῦ φιλατάτου τοῦ Αὐθέντου τῆς Πελοποννήσου, φέροντα ἐκείνου διαταγὰς, ἃς ἐπεθύμει νὰ τοῖς γνωστοποιήσῃ. Ὅλοι ἐπειροήθησαν εἰς τὰς λέξεις τούτας, καὶ ὁ Ροβέρτος ἐγερθεὶς μεγαλοπρεπῶς, ἔλαβεν ἀπὸ μεταξωτὸν ἐπάργυρον χαρτοφυλάκιον μεμβράναν εἰς ἣν ἐκρέματο μεγάλη σφραγίς, καὶ νεύσας πρὸς τὸν Ραιμόνδον, τὴν ἔδωκεν οὐτῷ νὰ τὴν ἀναγνώσῃ. Διὰ τοῦ ἐγγράφου τούτου Γουλιέλμος ὁ Καμπανίτης, ὑποκόμης Διβιδῶνος, κύριος Μάρκης καὶ Αὐθέντης πάσης Ἀχαΐας (1), παρεχώρει τὴν αὐθεντίαν τοῦ Μωρέως εἰς τὸν ἀνεψιὸν τοῦ Ροβέρτου τὸν Σαμπλίτην μεθ' ὅλων τῶν εἰς αὐτὴν προσηρητημένων δικαιωμάτων καὶ προνομίων, καὶ προσεκαλεῖ τοὺς ἱππότες, ἐπισκόπους, μεγάλους τιμαριώτας, πάντας τοὺς ἀρχηγούς τοὺς ἔχοντας δικαίωμα τοῦ σημαιοφορεῖν, καὶ τοὺς ἐγγυήριους, ν' ἀναγνωρίζωσι τοῦ λοιποῦ ἀντ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου τὸν Ροβέρτον ὡς νόμιμον Αὐθέντην καὶ κυριάρχην των.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ταύτην γενομένην με φωνὴν μεγάλην καὶ εὐκρινῇ, ὅλοι ἐσίγησαν, καὶ ὅλων τὰ βλέμματα ἐστράφησαν πρὸς τὸν Βιλλαρδουῖνον, ὅστις ἐγερθεὶς, ἐκλινεν ἑδαφιαίως ἐμπρὸς τοῦ αὐθεντικοῦ ἐγγράφου. Ἐπειτα δὲ, λαβὼν τὸν λόγον,

— Στεφάνοι ἄρχοντες, εἶπε, γενναῖοι συστρατιῶται, καὶ περιπούδαστοι φίλοι! Ἠκούσατε τοὺς ὅρισμούς τοῦ Αὐθέντου ἡμῶν. Δι' ἐμὲ οἱ ὅρισμοί οὗτοι εἶναι νόμοι, οὐ μόνον διότι ὁ κόμης Σαμπλίτης εἶναι ὁ λίξις κυριάρχης μου, ἀλλὰ καὶ διότι ἦτον πάντοτε ἐπιστήθιος φίλος μου καὶ διδάσκαλός μου εἰς τῶν ὅπλων τὸ στάδιον. Τίποτε ἐπὶ γῆς δὲν ὑπάρχει δυνάμενον νὰ μὲ πείσῃ νὰ παρακούσω εἰς τὴν φωνὴν του, ἣν θεωρῶ ἱεράν, ἐκτὸς μόνης τῆς φωνῆς τοῦ καθήκοντος ἣν θεωρῶ ἔτι ἱερωτέραν, καὶ τῆς φωνῆς τοῦ Θεοῦ, ἥτις μόνη ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διέπῃ τὰ ἀνθρώπινα πράγματα. Ἡ συνειδήσίς μου, ἀδελφοί καὶ συστρατιῶται, εἶναι εἰς διαταγμὸν, καὶ παρακαλῶ σὰς, ὡς πιστοὺς χριστιανούς καὶ ἄνδρας ἐντίμους, τὴν χεῖρα εἰς τὴν καρδίαν σας θέτοντες, καὶ τὴν ἀλήθειαν καλοῦντες εἰς τὰ χεῖλη σας, νὰ μὲ φωτίσῃτε διὰ τῆς κρίσεώς σας περὶ τῶν ἀληθινῶν καθηκόντων μου, καὶ νὰ μοὶ δείξητε τὴν ὁδόν, ἣν πρέπει νὰ βαδίσω ὅπως τύχω ἐπὶ ζωῆς τῆς ἐπιδοκιμασίας τῶν ἀνθρώπων, καὶ μετὰ τὸν θάνατον τῆς ἐγκρίσεως τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς εὐσπλαγχνίας του. Παρακαλῶ δὲ τὸν ἑξοχώτατον Μισέρ Ροβέρτον νὰ σταθμίσῃ ἐπίσης ἐν τῇ φρονήσει αὐτοῦ τὰς περιστάσεις, καὶ νὰ μοὶ εἴπῃ

εὐκρινῶς ὅτι τὸ αἶσθημα τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ τῷ ὑπαγορεύῃ, πεποιθὼς ὅτι ἡ κρίσις του θέλει βαρύνει μεγάλως εἰς τὴν πλάστιγγα τοῦ νοός του.

Ψιθυριστὸς εὐφημίας διηγέρθη πανταχόθεν μετὰ τὰς εὐγενεῖς καὶ ἔμφρονας παύτας λέξεις, αἵτινες ὁμῶς εἰς τὸν Πετραλεῖραν ἐπέφερον τὴν φρεσίν, ἣν δίδει ὁ χάλψ εἰς μάρμαρον προστριβόμενος, καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ἐφαίνετο οὗτος ὡς εἰς βελόνας καθήμενος. Ὁ δὲ Ροβέρτος ἀποταθείς πρὸς τὸν Βιλλαρδουῖνον,

— Οὐδέποτε, εἶπε, φίλε καὶ ἀδελφε, ἄλλα αἰσθήματα περιέμενον ἀπὸ τὴν φρόνησιν καὶ τὴν δικαιοσύνην σου περιμένω τὴν κρίσιν τῶν εὐγενῶν ἀρχόντων καὶ ἱπποτῶν, διὰ νὰ πράξω ὅπως ἀπορατίσῃ.

Τότε εἰς ἓν νεῦμα τοῦ Βιλλαρδουῖνου ὁ αὐθεντικὸς καγκελάριος (2) ἡ ἀρχιγραμματεὺς, ἔλαβεν ἀπὸ χαρτοφυλάκιον ὁλοσηρικὸν χρυσοκέντητον ἄλλην μεμβράναν, ἔχουσαν ἐπίτης προσηρητημένην μεγάλην σφραγίδα εἰς μεταξωτὰ σχοινία, καὶ ἀνέγνω ὡς ἑπεται:

« Ἡμεῖς Γουλιέλμος Καμπανίτης, ὑποκόμης Διβιδῶνος, κύριος Μάρκης, Αὐθέντης πάσης Ἀχαΐας ἐπειδὴ ἔδοξε τῷ κυρίῳ νὰ μετακαλέσῃ εἰς ἑαυτὸν Λουδοβίκον τὸν Καμπανίτην, τὸν ἡμέτερον πρωτότοκον ἀδελφόν, ἀπερχόμενον εἰς Γαλλίαν ὅπως παραλάβωμεν τὴν πατρικὴν κληρονομίαν Διβιδῶνος καὶ Μάρκης, ἐγκαταλείπομεν εἰς Μωρέαν ὡς ἡμέτερον πληρεξούσιον Βαύλλην καὶ Τοποτηρητὴν, τὸν ἡμέτερον Πρωτοστάτορα Γοδεφρείδον τὸν Βιλλαρδουῖνον, ὅπως ἑξακτῇ ἐν ὀνόματι ἡμῶν καὶ ἀντὶ ἡμῶν πάντα ἡμῶν τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα καὶ προνόμια. Ὁρίζομεν δὲ ὅτι, ἂν, ἐντὸς ἐνὸς ἔτους καὶ μιᾶς ἡμέρας ἡ ἡθέλαμεν ἐπανέλθῃ ἡμεῖς αὐτοὶ εἰς τὴν αὐθεντίαν ἡμῶν, ἡ ἡθέλαμεν πέμψῃ ἀντὶ ἡμῶν τινὰ ἡμέτερον συγγενὴ ἢ ἄλλον ὃν τινα ὀήποτε ὡς διαδόχον ἡμῶν, ὁ ἡμέτερος Βαύλλης νὰ παραδώσῃ εἰς αὐτὸν ὡς εἰς ἡμᾶς τοὺς ἰδίους τὸν τόπον καὶ τὴν αὐθεντίαν ἀπροφασίστως ἂν ὁμοῦς ἤθελε παρέλθῃ τὸ ἔτος καὶ ἡ ἡμέρα χωρὶς οὐδεὶς νὰ τῷ ἀπαιτήσῃ τὴν διαδοχὴν ἐκ μέρους ἡμῶν, ὁ Μισέρ Γοδεφρείδος ὁ Βιλλαρδουῖνος θέλει μείνῃ νόμιμος καὶ ἀκαταζήτητος κληρονόμος ἡμῶν εἰς τὴν αὐθεντίαν τῆς Πελοποννήσου, ἀπολαμβάνων πάντα αὐτῆς τὰ δικαιώματα καὶ προνόμια, ὡς ἡμεῖς αὐτοὶ, διότι τοιαύτη εἶναι ἡ θέλησίς μας. Ἐγένετο ἐν Ἀρκαδίᾳ, τῇ 10ῃ Μαρτίου, 1209.

Ὁ Καγκελάριος παύσας τὴν ἀνάγνωσιν ἠπλώσε τὴν μεμβράναν εἰς ἀναλόγιον χεῖμενον ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐκκλησίας, ὅπως ὁ βουλούμενος δυνήθῃ νὰ λάβῃ γνῶσιν αὐτῆς καὶ δι' αὐτοψίας. Ἀλλ' οὐδεὶς ἐκίνηθῃ ἐκ τῆς θέσεώς του, καὶ οὐδεὶς ἤθελεν ἐπὶ τοσοῦτον σπουδαίου ἀντικειμένου νὰ λάβῃ πρῶτος τὴν εὐθύνην τῆς ἀγορεύσεως. Ὁ δὲ Ροβέρτος ἔμεινεν ἐπὶ τῆς ἑδρας του ὡχρὸς καὶ δάκνων τὰ χεῖλη του εἰς ὀδυνηράν προσδοκίαν, ὁ Πετραλεῖρας ἐταράττετο καὶ προσεβόηετο ὡς πυρέσσων ἐπὶ τοῦ θρόνου του, καὶ ὁ Νόννος ἐφαίνετο ὡς κινδυνεύων ν' ἀποπνιγῇ ἀπὸ τὸ

(1) *Principis totius Achaiae*, Anch. Reel 81.

(2) Καντζιλίρης, Χρον. Β. Στ. 57, Buch.

αἷμα ἀναβάν εἰς τὰς παρωτίδας του. Τέλος δ' ὁ Βιλλαρδουίνος, διακόπτων τὴν σιωπὴν,

— Ἠκούσατε, εἶπεν, ἀδελφοί καὶ φίλοι, τοὺς δύο ὀρισμοὺς τοῦ αὐθέντου ἡμῶν· ὁ πόθος τῆς ψυχῆς μου εἶναι ν' ἀποσυρθῶ εἰς τὴν φίλην πατρίδα μου, ν' ἀπολαύσω εἰς τὴν δύσιν τῶν ἡμερῶν μου τῆς ἀναπαύσεως ἧς ἔχει ἀνάγκη τὸ γῆράς μου, καὶ νὰ ταφῶ ὅπου οἱ γονεῖς μου ἐτάφησαν. Ἀλλ' ἡ ἀπόφασίς μου εἶναι νὰ ἐκπληρώσω τὸ χρέος μου καὶ τὴν θέλησιν τοῦ αὐθέντου καὶ φίλου μου ὅ,τι δῆποτε καὶ ἂν μοὶ ἐπιβάλλῃ. Ἡ ἀπόφασίς μου περιμένει τὴν κρίσιν σας, καὶ τὴν ἐλπίζει σύμφωνον μὲ τὸν πόθον μου.

Τότε ἀνετήθησεν εἰς τὸ μέτον διὰ ν' ἀποκριθῇ ὁ Μάϊος Ραιμόνδος, Βαρόνος τῆς Βελιγόστης, καὶ ὁ Ροβέρτος, ὅστις δὲν ἤθελε νὰ ὀμιλήτῃ ὁ ἴδιος, ἤσθάνθη χαρὰν μεγάλην ὅτι ὁ τύντροφός του ἀνελαμβανε τὴν υπεράσπισιν τῶν δικαιομάτων του.

— Τὸ χρέος ἡμῶν ὅλων, εἶπε, τὸ ὑπέδειξαν αἱ λέξεις τοῦ Ἐξοχωτάτου Τοποτηρητοῦ. Ὅλοι εἴμεθα ἐπίσης ἄνθρωποι λίζιοι τοῦ αὐθέντου ἡμῶν, καὶ ὅποια καὶ ἂν εἶναι αἱ κλίσεις, ὅποια αἱ διαθέσεις ἡμῶν, δὲν δυνάμεθα ὡς ἔντιμοι καὶ πιστοὶ ἱππότες, εἰμὴ νὰ κύψωμεν εἰς τὴν διαταγὴν του. Ἄν ἡ κατακράτησις ἀλλοτρίων δικαιομάτων ἢ ἡ ἐπέμβασις εἰς αὐτὰ εἶναι ἀνόσιος πράξις, λεηποταξία εἶναι ἡ ἐγκαταλείψις τῆς θέσεως εἰς ἣν ἐτάχθημεν ὑπὸ τῶν ἀρχόντων καὶ ἐχρήσθημεν παρὰ τοῦ θεοῦ. Δὲν πρόκειται νὰ κρίνωμεν οὔτε κατ' εὐνοίαν οὔτε κατὰ συμπάθειαν, ἀλλὰ τὴν θέλησιν ἐκτιμήσαντες τοῦ αὐθέντου νὰ ἐκτελέσωμεν αὐτὴν ἀκριβῶς.

— Τὴν θέλησιν τοῦ Αὐθέντου, εἶπεν ἀνεγερθεὶς Ἰωάννης ὁ Νεϋλλῆς, ὁ Βαρόνος τῆς Μάνης. Αὐτὴν, τὴν ἠκούσαμεν εὐκρινέστατα διαγεγραμμένην. Ἄν ἐν τῷ ἐνός ἔτους καὶ μίᾳς ἡμέρας ἀπὸ τῆς δεκάτης Μαρτίου, ἂν μέχρι τῆς δύσεως τῆς ἐνδεκάτης Μαρτίου, ἤρχετο ὁ Ἐξοχωτάτος Μισέρ Ροβέρτος καὶ ἐζήτηι τὴν κληρονομίαν τῆς Αὐθεντίας, προδότης καὶ ἔνοχος θὰ ἦτον πᾶς ὅστις δὲν τὸν ἀνεγνώριζε καὶ αὐθέντην καὶ κύριόν του. Ἀποῦ ὁμως ἔκτοτε δεκαπέντε παρῆλθον ἡμέραι, προδότη καὶ ἔνοχοι θέλομεν εἶσθαι πρὸς τὸν κυρίαρχον ἡμῶν, καὶ τῶν ῥητῶν ὀρισμῶν αὐτοῦ ἄπιστοι παραβάται, ἂν ἄλλον ἀναγνώρισωμεν αὐθέντην ἀπὸ τὸν Μισέρ Γοδεφρείδον τὸν Βιλλαρδουίνον. Δὲν ἔχομεν δικαίωμα ἐκλογῆς, ἀλλὰ μόνον χρέος ὑποταγῆς· οὐδ' αὐτὸς ὁ Βιλλαρδουίνος ἔχει δικαίωμα οὐδέ δύναται χωρὶς ἐγκλήματος νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν θέσιν εἰς ἣν ἐκλήθη. Αὐθέντης ἡμῶν εἶναι ὁ Γοδεφρείδος Βιλλαρδουίνος.

— Ζήτω ὁ Γοδεφρείδος Βιλλαρδουίνος! ἠκούσθη φωνὴ μεγάλη θορυβωδῶς ἀνθοῶσα ἐκ τῶν ἐσχάτων ἐδρῶν ὅπου ἐκάθηντο οἱ προύχοντες Ἕλληες. Ὁ Βιλλαρδουίνος ἦτον ἐν γένει ἀγαπητὸς παρὰ τοῖς Ἕλλησι, παρ' ἐκείνοις δηλαδὴ ἐξ αὐτῶν, ὅσοι μὴ αἰσθάνομενοι ἐν ἑαυτοῖς τὴν δύναμιν ἀντιστάσεως, ἔστεργον τοὺς ξένους κατακτητὰς· διότι οὐ μόνον ἐσεβάσθη τὸ θρήσκευμά των, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς εὐγενεῖς ἀρῆκε πολλὰ τῶν προνομίων ἃ εἶχον καὶ πρὶν, ἐκείνα καὶ ὅσα ἐθεράπειον τὴν ματαιοφροσύνην των, καὶ τοῦ λαοῦ ἐ-

σεβάσθη τὰ δικαιώματα, ἀντικαταστήσας μόνον πολυλαχοῦ τοὺς φράγκους ἱππότες ἀντὶ τῶν ἐγγυωρίων ἀρχόντων. Πανταπασιν ἐπομένως δὲν τοὺς ἠὺχαρίσται ἡ ἰδέα νὰ δεχθῶσι νέον ἀρχοντα, ὅστις δὲν τοὺς ἐγνώριζε, δὲν εἶχεν οὐδεμίαν πρὸς αὐτοὺς ὑποχρέωσιν καὶ ὑπόσχεσιν, καὶ ἐδύνατο νὰ τοῖς ἀραιρέτῃ, ὅχι νὰ τοῖς προσθέτῃ οὐδέν. Διὰ τοῦτο αἶμα ἐμψυχωθέντες ὑπὸ τῶν λόγων τοῦ Ραιμόνδου καὶ τοῦ Νεϋλλῆ ἀνέκραξαν πρῶτοι τὸ, Ζήτω ὁ Γοδεφρείδος Βιλλαρδουίνος! Ἡ κραυγὴ δὲ αὕτη αἶμα ἀκουσθεῖσα ἀπήντησεν ἡγῶ εἰς ὅλα τῆς ἐκκλησίας τὰ πέρατα καὶ πάντες αἱ ἱππότες ἠλεκτρισθέντες ὡς ἐξ ἐνὸς στόματος ἀνευφήμησαν ἐπανελημμένως· Ζήτω ὁ Γοδεφρείδος Βιλλαρδουίνος, αὐθέντης τοῦ Μωρέως!

— Τότε δὲ ἐγερθεὶς οὗτος, ἔνευσε διὰ τῆς χειρὸς, καὶ ἐξαίτησάμενος σιωπὴν,

— Ἀρχόντες, εἶπεν, ἀδελφοί καὶ συστρατιῶται, Σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν ἀγάπην ἣν μοὶ δεῖκετε, καὶ διὰ τὴν κρίσιν ἣν ἐπροφίρατε ἐν φόβῳ θεοῦ καὶ ἐν καθαρᾷ συνειδήσει. Εἰς πᾶσαν θυσίαν εἶμαι ἐτοιμος δι' ἀγάπην σας, καὶ θέλω προθύμως παραιτηθῇ διὰ σᾶς καὶ τῆς ἐλπίδος τοῦ νὰ ἰδῶ πάλιν ποτὲ τὴν πατρίδα μου, καὶ τῆς ἡσυχίας τῶν τελευταίων μου ἡμερῶν. Ἀλλὰ πρὶν νικηθῶσιν ἐντελῶς οἱ δισταγμοί μου, ἔχω ἀνάγκη νὰ ὁδηγηθῶ καὶ ἀπὸ τὴν γνώμην τοῦ Ἐξοχωτάτου φίλου καὶ αὐθέντου μου τοῦ Μισέρ Ροβέρτου, διότι ἔχω ἀπεριόριστον ὑπόληψιν πρὸς αὐτὴν, καὶ τὸν παρακαλῶ νὰ μοὶ τὴν ἐκθέσῃ ἐν εὐκρινείᾳ καὶ πεποιθήσει.

Ὅλοι ἀπέβλεψαν τότε πρὸς τὸν Ροβέρτον, ὅστις ὠχρὸς καὶ μὲ συνεσταλμένους τοὺς μυῶνας τοῦ προσώπου ἠγέρθη καὶ

— Μετὰ τὴν πάνδημον ἔκφρασιν, εἶπε ψυχρῶς, τῆς γνώμης τῶν ἀξιολόγων τούτων ἱπποτῶν, εἰς ἐμὲ δὲν μένει τί νὰ προσθέσω, καὶ ἡ ἀπόφασίς μου εἶναι αὖριον ν' ἀναχωρήσω διὰ τὴν Γαλλίαν.

— Φίλτατε Μισέρ Ροβέρτε, εἶπεν ὁ Βιλλαρδουίνος. Τοῦ καθήκοντος ἡ ἰσχὺς εἶναι ἀναπόδραστος εἰς τοὺς εὖ φρονούντας, καὶ ἡμεῖς εἴμεθα δοῦλοι αὐτοῦ. Ὅταν οἱ ἐντιμοὶ οὗτοι ἱππότες ἐξετίμησαν οὕτω τὸ ἐμὸν καθήκον, δὲν τολμῶ οὐδ' ἔχω δικαίωμα νὰ τὸ παραβῶ. Σὲ παρακαλῶ δὲ, εὐγενέστατε ἀδελφέ, νὰ μὴ θυμωθῇς κατ' ἐμοῦ διὰ τοῦτο, ἀλλ' ἂν εὐαρεστηταί, διάμεινον εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ θέλεις τιμηθῇ μετὰ τῶν πρώτων ὡς φίλος μου καὶ συγγάμνητος. Θέλομεν κατακτήσει ὁμοῦ τὰ φρούρια τοῦ Ναυπλίου, τοῦ Ἀργους, τῆς Κορίνθου καὶ τῆς Μονεμβασίας, ἀνθιστάμενα εἰτέτι εἰς τὰ ἡμέτερα ὅπλα, καὶ θέλω σοὶ παραχωρήσει τὸ μέρος τῆς ἐξουσίας τὸ ἀνήκον εἰς τὴν ἀνδρείαν σου.

— Εὐχαριστῶ, Ὑψηλότατε, διὰ τὴν καλοκάγαθειάν σας, ἀπεκρίθη ὁ Ροβέρτος, χωρὶς νὰ δυνηθῇ ν' ἀπαλλάξῃ τὴν φωνὴν του ἐλαφροῦ τινος τόνου πικρίας. Ἡ μόνη δὲ χάρις ἣν σᾶς ζητῶ, εἶναι νὰ μοὶ δώσητε ἱππούς καὶ ὁδηγούς, διὰ ν' ἀναχωρήσω αὖριον δι' Ἀνδραβίδαν, ὅθεν θέλω νὰ ἀναχωρήσω ἀμέσως εἰς τὴν Γαλλίαν. Τοὺς εὐγενεῖς δὲ ἱππότες τούτους παρακαλῶ νὰ μοὶ δώσωσιν ἐγγράφως τὴν ἀπόφασιν τῆς κρί-

σεως των, ἔπως μοι χρησιμεύσῃ ὡς δικαιολόγημα πρὸς τὸν Αὐθέντην καὶ θεῖόν μου καὶ πρὸς τὸν Μεγαλειότατον βασιλέα ἡμῶν, Φίλιππον Αὐγουστον, ὅτι δὲν ἐγκατέλειψα κούφως καὶ ἀναίτιως τὴν θέσιν εἰς ἣν ἀπεστάλην, καὶ μὴ ἐκτεθῶ εἰς χλεύην καὶ περιφρόνησιν.

— Θὰ σὰς δοθῇ, ἐνδοξε ἀδελφέ, ὑπέλαβεν ὁ Βιλλαρδουῖνος, ἡ ἐπίσημος, ἐγγράφος καὶ ἐντοφράγιτος μαρτυρία καὶ ἐμοῦ καὶ ὅλων ἡμῶν, ὅτι ἐπραξας ὡς ἱππότης εὐγενῆς καὶ φρόνιμος, ἐξεπλήρωσας ὅλα τὰ πρὸς τὸν ἡγεμόνα καθήκοντα, καὶ ἐνέδωκας εἰς μόνην τὴν δόξουσαν κρίσιν ὅλων τῶν ἱπποτῶν καὶ ἀρχόντων τῆς ἡγεμονείας. Εἰς τὴν ἀπόδειξιν δὲ ταύτην θὰ ἐπι συναψῶ καὶ ἀντίγραφον τοῦ ὁριζμοῦ τοῦ αὐθέντου μου Μισέρ Γουλιέλμου τοῦ Καμπανίτου, πρὸς πλήρη δικαιολογίαν σου. Ὅσον δι' ἱππους πρὸς ὁδοιπορίαν, ὅλοι οἱ ἱπποὶ μου καὶ τῶν ἱπποτῶν τούτων εἰσὶν εἰς τὴν διαθέσιν σου, ὁδηγὸν δὲ δὲν θέλω στέρξει νὰ ἔχῃς ἄλλον εἰς τὴν αὐθεντίαν μου ἀπὸ ἐμέ τὸν ἴδιον. Αὐρίον, κύριοι, ἐπρόσθετον ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς ἱππάτας, συνοδεύομεν τὸν εὐγενέστατον Μισέρ Ροβέρτον εἰς Ἀνδραβίδαν. Θέλω, ὅταν τοιοῦτοι ἐπίσημος ξένος μᾶς ἐτίμησεν ἐλθὼν εἰς τὴν ἡγεμονείαν μας, νὰ τῷ ἀπαδοθῶσιν ὅλαι αἱ τιμαὶ ὅσαι ἀνήκουσιν εἰς τοὺς εὐγενεστάτους καὶ τοὺς μεγίστους. Τώρα δὲ, ἄς ἀποδώσωμεν εὐχαριστίαν εἰς τὸν Θεόν, ὅτι ἠυδόκησε νὰ ὁδηγήσῃ τὴν κρίσιν σας, καὶ ἄς τὸν παρακαλέσωμεν νὰ μᾶς φωτίξῃ καὶ ποδηγετῇ καὶ εἰς τὸ ἐπέκεινα ἢ μέτερον στάδιον.

Τότε προσελθὼν ὁ Ἐπίσκοπος Λακεδαιμόνος, ἐτέλεσε δοξολογίαν, μεθ' ἣν διελύθη ἡ συνέλευσις μετὰ λαμπροτάτων ζητοκραυγιῶν. Ἐν ᾧ δὲ διήρχοντο, ὁ Πετραλεΐφας εὗρεθαι πλησίον τοῦ Νόννου,

— Δὲν ἤξευρον, τῷ εἶπεν εἰς τὸ ὠτίον, ὅτι ἡ λεοντὴ τοιαύτην ἀλώπεκα ἐκρυπτεν. Καίρὸς νὰ στρέψωμεν τὰ ἱστία!

ΚΕΦ. ΙΣΤ'.

Τὸ ἐσπέρας ὁ νέος Αὐθέντης (1), γλυκίζων διὰ τὸν Ροβέρτον τῆς πικρᾶς φιλῆς τὰ χεῖλη, τῷ ἔδωκεν ἑορτὴν λαμπροτάτην, εἰς ἣν προσεκάλεσε πᾶσαν τῶν Φράγκων καὶ τῶν Ἑλλήνων τὴν ἀριστοκρατίαν. Τῷ ἑοσφίλιυσεν ἀπέναντι ὅλων τούτων τῶν εὐγενῶν ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν μετὰ τρόπων ἀποπνεόντων εἰς λικρίνειαν καὶ ἐγκάρδιον συμπάθειαν, καὶ μετὰ μεγίστης εὐπρεπείας καὶ ἐπιδεξιότητος, πᾶσαν σπουδὴν καὶ περιποίησιν, καὶ ὅλον τὸ σέβας τὸ δυνάμενον ὅπως οὖν νὰ λάσῃ τὴν κατὰ φυσικὸν λόγον τετραυματισμένην καρδίαν του. Καὶ οἱ παρευρισκόμενοι ὅλοι, μαντεύοντες τὴν διαγωγὴν τοῦ Αὐθέντου διὰ τῆς ἐκτῆς ἐκείνης αἰτνήσεως, ἥτις φαίνεται δεδομένη εἰς τοὺς αὐλικούς, ὅπως διορῶσι τὰς διαθέσεις τοῦ ἡγεμόνος καὶ συμμορφῶνται πρὸς αὐτάς, ἀπέτεινον ἔτι μᾶλλον τὰς ἐνδείξεις σεβασμοῦ καὶ φιλοπροσύνης, ὥστε οὐχὶ ὡς ἦτον ἐνδεχόμενον, ὁ νεοχειροτόνητος Αὐθέντης,

ἀλλ' ὁ ἐκπτώτος καὶ κενὸς ἀπερχόμενος ἐφαίνετο ὁ ἀληθὴς ἥρωας τῆς ἑορτῆς. Ἦτον δὲ αὕτη εὐθυμωτάτη, διότι κοινὴ εὐχαρίστησις ἐπέλαμπεν εἰς ὅλων τὰ πρόσωπα. Οὐδενὸς ὁμῶς χεῖλη δὲν ἐμειδίων τόσον χαρμοσύνως, οὐδενὸς βλέμματα δὲν ἐπιλθον τόσον ζωηρῶς, ὡς τὰ τῆς Ἀννης, πρὸς ἣν προσελθὼν ὁ Γωλτιέρος, ὅταν οὐδεὶς προσεῖχεν εἰς αὐτούς.

— Ἐλπίζω, τῇ εἶπε, νὰ μὴν ἰδῶ πλέον τὰ κακὰ ἐκεῖνα δάκρυα.

— Νομίζετε τῷ ὄντι, ἠρώτησεν ἡ Ἄννα ὡς βεβαία περὶ τῆς ἀπαντήσεως, ὅτι δὲν ἔχω πλέον νὰ φοβηθῶ τὰς ὀχληρὰς ἀπαιτήσεις του;

— Τούλάχιστον μὴ ἀμφιβάλλετε περὶ τούτου, δὲν ἔχετε νὰ φοβῆσθε τοῦ λοιποῦ ὅτι ὁ πάππος σας θὰ σὰς βιάσῃ νὰ ἐνδώσῃτε εἰς αὐτάς, ἀπεκρίθη ὁ Γωλτιέρος· εἶναι μεγίστη ἡ χαρὰ τοῦ Αὐθέντου μου, ὅτι ἀπηλλάγη τοιοῦτου ἰσχυροῦ ἀντιζήσου.

— Ἐτι μεγαλητέρα ἡ ἐδίκη μου, ἀπήντητε μετὰ μορφασμοῦ χαριέντως χαιρετάκου ἡ Ἄννα, ὅταν ἀπαλλαγῶ ἀπὸ τὸν αὐθέντην σας, καὶ προσέξετε μὴ εἰπῶ καὶ ἀπὸ τὸν πρίσθον του.

Τὴν ἐκαύριον δ' ἤρχισεν ἡ ὁδοιπορία, ὁμοιάζουσα ἐκστρατίαν σχεδὸν ἢ κομπὴν ἑορτάσιμον. Ὁ Αὐθέντης μεθ' ὅλων τῶν ἱπποτῶν, ὅσοι εὗρίθησαν εἰς Λακεδαίμονα, συνώδευε τὸν Ροβέρτον, προσέτι δὲ καὶ ὁ Πετραλεΐφας μετὰ τῆς ἐκγόνου του, διότι ὁ Βιλλαρδουῖνος τῷ εἶπεν ὅτι ἔγραψεν εἰς τὴν σύζυγόν του νὰ μεταβῇ ἀμέσως εἰς Ἀνδραβίδαν διὰ νὰ προπέμψωσι τὸν φίλον των ἀξιοπρεπῶς. Ἐξηκολούθουν δὲ τοῦ αὐθέντου αἱ πρὸς τὸν Ροβέρτον περιποιήσεις τόσον εὐγενεῖς πάντοτε καὶ τόσον μεγάλαι, ὥστε ἐλητμόνει ὅτι δυσάρεστον εἶχεν ἡ θέσις του. Καὶ οἱ λοιποὶ δὲ ὅλοι, διορῶντες ὅτι τὸ προσωπὸν τοῦτο ἦτον ἀναγκαῖον, ἀλλὰ καὶ ἐφήμερον, ἐφαίναντο προσέχοντες εἰς τὸν ἀπερχόμενον Αὐθέντην πολὺ περισσότερον παρὰ εἰς τὸν μένοντα.

Μόνος δ' ὁ Πετραλεΐφας, ἀφ' οὗτου μετὰ τρόμου ἐνέβλεψεν εἰς τὸ βάθος τῆς πονηρίας καὶ ἀνεκαλύψε τὴν ἐκτασιν τῆς ἱκανότητος τοῦ Βιλλαρδουῖνου, ἐνθυμούμενος ὅτι εἶχε τινὰς ἀμαρτίας ἀποτεταμιευμένας εἰς μίαν τῆς συνεδήσεώς του γωνίαν, ἐζήτηε πᾶσαν ἀφορμὴν ὅπως ἐπιδείξῃ ὑπερβολικὴν χαρὰν διὰ τὴν νέαν στροφὴν τῶν πραγμάτων, καὶ ἐπεθύμει ἐπιτυχῶν τὸν Αὐθέντην μόνον νὰ ἐξιγνιάσῃ, εἰ δυνατόν, τὸ βάθος τοῦ πνεύματός του, καὶ πληροφορηθῇ ἂν εἰς αὐτὸ δὲν ἐνεφίλοχῶρει σπέρμα τι ὑποψίας. Ἀλλὰ τὸ νὰ τὸν ἐπιτύχῃ μόνον ἦτον τὸ δύσκολον, διότι ὁ Βιλλαρδουῖνος ἐπιλοτιμεῖτο νὰ μὴ ἀφήσῃ οὐδὲ στιγμὴν τὸν Ροβέρτον μόνον εἰς τοὺς πικροὺς λογισμοὺς του. Τέλος ὁμῶς ἡ περίστασις αὕτη τῷ παρουσιάσθη εἰς Καρίταιναν, ὅπου Οὐγὼν ὁ Βριάριος, ὁ Βαρόνος τῆς ἐπαρχίας ταύτης, ἐπρότεινεν εἰς τὸν Ροβέρτον νὰ ἐπισκεφθῇ ὡς δῶμα ὥρας μακρὰν ἀπέχον καὶ ἐκτὸς τῆς ὁδοῦ τῶν κείμενον θαυμάσιόν τι ἔρημον προὔριον ἐκ μεγίστων ὀγκῶν ὠκοδομημένον, ἔργον παλαιῶν γιγάντων, ὡς ἔλεγεν, αἰνιττόμενος τὰ ὠραῖα πελασγικά τεῖχη τῆς Γόρτυνος, ἥς τὸ ὄνομα διετηρεῖτο τότε ἀκόμη παραφθαρὲν ὑπὸ τῶν Φράγκων εἰς τὸ πᾶν Σκόρτας. Τὴν

(1) Βλέπετε μισέρ Τζεφρὲς Αὐθέντης. Σρον' 59.

ἐκδρομὴν ταύτην παρηκολούθησαν οἱ πλείστοι τῶν ἵπποτων· ὁ Βιλλαρδουίνος ὁμοῦς ἔμεινεν εἰς Καρίταιναν κεφαλαιῶν, ὡς ἐπροφασίσθη, ἴσως ὁμοῦς καὶ ἐννοήσας τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Πετραλείφου, καὶ θέλων νὰ τῷ παρέξῃ ἀφορμὴν ὅπως τὴν ἐκπληρώσῃ. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Πετραλείφας δὲν παρημέλησε τὴν χορηγηθεῖσαν αὐτῷ εὐκαιρίαν, καὶ προτείνων τὸ γῆρας τοῦ καὶ αὐτὸς ἀπέφυγε τὴν ἐκδρομὴν, καὶ ἐν τέταρτον μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν λοιπῶν, ἦλθε πρὸς τὸν Βιλλαρδουίνον.

— Εἶναι ἀληθές, εἶπεν, ὅτι ἡ ὑμετέρα Ὑψηλότης ἠθύνθητε; Ἡ εἰδητις αὕτη μ' ἐτάραξεν. Ἐλπίζω ὅτι ἦτον ψευδής.

— Ἀληθέστατον. Ἐξοχώτατε, ἀπεκρίθη ὁ Βιλλαρδουίνος ὡς βαρυνόμενος τὴν ζωὴν του. Ἐσαθρώθη τὸ σαρκίον, ἐπαλκίωσε τὸ σκεῦος. Διότι ὀλίγας τώρα ἡμέρας περιφέρουμαι εἰς τὴν ξάχιν τοῦ ἵππου μου, ἰδοὺ ὅλον μου τὸ αἷμα φέρεται πρὸς τὴν κεφαλὴν· ἥτις κινδυνεύει νὰ διαβρῇ. Ἐχω ἀνάγκην ἀναπαύσεως, ἡ χεὶρ μου δὲν εἶναι πλέον διὰ τὸ σκηπτρον τῆς ἡγεμονείας. Εἴχετε δίκαιον, Ἐξοχώτατε, φρονίμως ἐτκέπτεσθε· χεὶρ νεωτέρα, ἡ χεὶρ τοῦ Ροβέρτου ἔπρεπε νὰ τὸ φέρῃ.

— Εἴχον δίκαιον! ἐκράξεν ὁ Πετραλείφας φρικτῶν ὅλος. Ἐγὼ ἤθελον ἔχει ποτὲ τοιαύτην ἰδέαν! Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς εἰπῶ ὅτι καὶ εἰς τὸ στόμα σας ἀκούων αὐτὴν ἀγανακτῶ, καὶ τὴν κηρύττω βλάστημον!

— Παραδοξόν, εἶπεν ὁ Βιλλαρδουίνος μὲ πολλὴν ἀφέλειαν. Διατί λοιπὸν ἐγὼ ἐνόμιζον ὅτι ἦτον αὕτη ἡ ἰδέα σας;

— Διότι, ἀπεκρίθη ὁ γέρων, σᾶς συνέβη ὅ,τι ποτὲ δὲν σᾶς συμβαίνει, ν' ἀπατηθῇτε. Ἡ ἰδέα μου εἶναι ἐξ ἐναντίας ὅτι εἰς τὴν Πελοπόννησον πρέπει νὰ ἡγεμονεύῃ ὁ κατακτήσας τὴν Πελοπόννησον. Εἰς διοίκησιν τοῦ τόπου τούτου, ὅπου οἱ ἄρχοντες εἶναι υἱοὶ τῆς τύχης, ἔτοιμοι νὰ ζητήσωσιν πάντοτε ἀπὸ αὐτὴν καὶ ἀπὸ τὴν σπάθην των τὰ ἀνώτατα ἄθλα τῆς φιλοδοξίας, καὶ νὰ διαριλονεικῇσωσιν αὐτὰ πρὸς τοὺς προκαταλαβόντας, ὅπου οἱ ἀρχόμενοι ὀργίλως μασσῶσι τὸν χαλινὸν των, καὶ κύπτουσι μόνον ἕως οὗ, εὐρόντες ἀφορμὴν, ἀναπηδήσωσι καὶ ἐπιτιθῶσιν, ἀπειτεῖται φρόνησις δεδοκιμασμένη, πολὺ πείρα, καὶ ἐπιρροὴ ἐξορίζωμένη εἰς πολυετὴ ἐξάσκησιν τῆς ἀρχῆς καὶ εἰς πολεμικὰ κατορθώματα, εἰς τὸ σῖδας καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τῶν κατακτητῶν καὶ τῶν ὑπηκόων. Ἄν ἡ κακὴ τύχη τοῦ τόπου τούτου εἴχε μεταφέρει εἰς ἄλλας χεῖρας αὐτοῦ τὸ πηδάλιον, θὰ ἐξώρμων ἀπὸ τὰ τέσσαρα σημεῖα στάσεων θύελλα, καὶ ἡ ἀπερίσκεπτος ὁρμή, καὶ ἡ νεανικὴ κουφότης ἀντὶ νὰ τὰς καταστείλῃ, θὰ κατεποντίζετο ὑπ' αὐτῶν. Ὅχι, Ὑψηλότατε, πιστεύσατέ με, διαμείνας εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἐξεπληρώσατε καθήκον ἱερὸν, οὐδ' ἐδύνασθε νὰ τὸ παραβῇτε ἀνευ ἐγκλήματος. Ἰδοὺ ἡ ὅλη ἰδέα μου.

— Σᾶς εὐχαριστῶ ὅτι μοὶ τὴν εἶπατε. Τὸ βαθὺ βλέμμα ὃ ῥίπτετε εἰς τὰ πράγματα τῆς ἡγεμονείας μου, μοὶ ἐγγυᾶται καὶ περὶ τῆς ὀρθότητος τῆς κρίσεώς σας. Αὕτη καθησυχάζει τὰς τελευταίας μεμψιμοιρίας τῆς συνειδήσεώς μου, ὅτι δὲν ἠκολούθησα τὰς

κλίσεις τῆς καρδίας μου, ν' ἀπέλθω εἰς τὴν φίλην πατρίδα μου, νὰ καλλιεργῶ τὸν ἀγαπητὸν μου ἀγρόν.

— Ἀγρός σας εἶναι, ἀπεκρίθη ὁ Πετραλείφας, ὅλη ἡ ἀπέραντος αὕτη αὐθεντία, καὶ τὸν καλλιεργεῖτε, τὴν δόξαν ἐμρυτεύων εἰς αὐτὸν καὶ τὴν εὐημερίαν. Τὸ κατ' ἐμὲ, ἤθελον θεωρῆσαι ἐμαυτὸν εὐτυχῆ, ἂν, ἐπειδὴ συνέπεσε νὰ εὐρεθῶ ἐνταῦθα κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην ἐποχὴν, ἐνδοξὸν διὰ τὴν ἡμετέραν Ὑψηλότητα καὶ τρισευδαίμονα διὰ τὸν τόπον τοῦτον, ἂν μοὶ ἐπετρέπετο νὰ συντελέσω τὸ κατὰ δύναμιν εἰς τὴν αὐξήσει τῆς δυνάμεως καὶ τῆς δόξης τῆς ὑμετέρας Ὑψηλότητος, καὶ εἰς τὴν στερίωσιν τοῦ μεγάλου τῆς ἔργου.

— Πῶς! εἶπεν ὁ Βιλλαρδουίνος, δίδων περιχαρῆ ἔκφρασιν εἰς τὸ πρόσωπόν του· αὕτη εἶναι πρότασις ἀνεκτίμητος δι' ἐμέ. Πᾶτά μου ἡ εὐγνωμοσύνη δὲν θέλει εἶσθαι ἰσότιμός της. Ἀκούω ἀνυπομονῶς εἰπέτε μοι, ὁποῖον εἶδος συνδρομῆς ἡμπορῶ νὰ ἐλπίζω.

— Ἡ δύναμίς σας, ἀπεκρίθη ὁ Πετραλείφας, εἰς τὴν εὐρύχωρον ταύτην ἡγεμονεῖαν εἶναι μεγάλη, διότι στηρίζεται εἰς τὸ σῖδας τῶν βαρόνων καὶ εἰς τοῦ λαοῦ τὴν ἀγάπην. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι δὲν ἐδύνατο νὰ εἶναι ἐτι μεγαλητέρα. Μεταξὺ τῶν ἵπποτων ὅσοι διενεαῖθησαν τὴν κληρονομίαν τοῦ Ἀλεξίου ὑπάρχουσι τινες σχεδὸν ἰσοδύναμοί σας, καὶ εὐαρεστότερον καὶ ἀσφαλέστερον, εἰς ἐποχὰς μάλιστα ἀβεβαίους ὡς ταύτην, νομίζω νὰ εἶναι τις ἀνώτερος μᾶλλον ἢ ἴσος. Ταῦτο δὲ δι' ἐνὸς τρόπου δύναται νὰ κατορθωθῇ, διὰ τῆς ἐνώσεως. Δὲν φρονεῖτε, Ὑψηλότατε, ὅτι, ἂν ἡ χεὶρ σας εἶναι τροπαιοῦχος σήμερον, ἡ χεὶρ σας συνδεδεμένη μετὰ τῆς χειρὸς τοῦ αὐθέντου τῆς Ἑλλάδος θέλει εἶσθαι ἀκαταμάχητος;

— Ὡ! ἀναμφισβόλως, εἶπεν ὁ Αὐθέντης τοῦ Μωρέως. Ἄν μοὶ προτείνητε συμμαχίαν μετὰ τοῦ Ὑψηλοτάτου Κύρ Θεοδώρου, τοῦ γαμβροῦ σας, τὴν δέχομαι περιχαρῶς, καὶ τὴν θεωρῶ δι' ἐμέ ὡς μέγα εὐτύχημα.

— Ἀλλὰ, ἐπρόσθεσεν ὁ γέρων, μελιτώσας τὴν φωνὴν του, καὶ δοὺς εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του τὴν πιστικωτέραν αὐτῶν ἔκφρασιν, αἱ συμμαχίαι, καθὼς ἀνθρώπινα ἔργα, εἰσὶ πολλάκις ἀκροστοαλεῖς. Ταύτην, ἂν θίγητε, δυνάμεθα νὰ συσφίξωμεν δι' ἀδαμαντίνων ἢ ὀρθότερον δι' ἀνθίνων ἀλλ' οὐχ ἦττον ἀβρήκτων δεσμῶν. Ποτέ μοι δὲν ὑπέκρυφα τὸν θαυμασμόν μου διὰ τὸν ἀνδρεῖον Γοδορρεῖδον, τὸν προσφίλῃ σας υἱόν! Ὁ Αὐθέντης τῆς Ἑλλάδος δὲν δύναται νὰ ἐπιθυμήσῃ διὰ τὴν θυγατέρα του σύζυγον φθονητότερον. Ἄν ἡ ὑμετέρα Ὑψηλότης συγκατένευεν, ἡ ἐνωσις τῶν τέκνων ἐδύνατο νὰ γίνῃ ἡ ἀεικτος βᾶσις τῆς ἐνώπιον τῶν γονέων.

— Πῶς! προτείνετε νὰ νυμφευθῇ ἡ Ἄννα τὸν Γοδορρεῖδόν μου!

— Ναί! Ἡ πρότασίς μου σᾶς δυσαρεστεῖ;

— Ἐξ ἐναντίας, μὲ τιμᾷ εἰς βαθμὸν ὑπέρτατον, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ μὲ ἐκπλήττει.

— Σᾶς ἐκπλήττει, Ὑψηλότατε; Δὲν ἐννοῶ.

— Ἀλλὰ, εἶπεν ὁ Βιλλαρδουίνος, ἡ Ἄννα, νομίζω, δὲν ἐπρόκειτο νὰ νυμφευθῇ τὸν Ροβέρτον;

— Τὸν Ῥοβέρτον! ὑπετραύλισεν ὁ Πετραλείφας, καὶ ἐσκίρτησαν τοῦ προσώπου του οἱ μυῶνες.

— Βεβαίως, τὸν Ῥοβέρτον, ἀπήντησεν ὁ Αὐθέντης. Ἄ! καὶ τώρα ἐνθυμοῦμαι διατί ἔλεγον ὅτι εἴθε ἰδίως ν' ἀποσυρθῇ τῆς Αὐθεντίας τοῦ Μωρέως καὶ νὰ μὲ διαδεχθῇ ὁ Ῥοβέρτος. Δὲν ἀπεστείλατε εἰς τὴν Γαλλίαν τὸν Νόννον διὰ νὰ ἐπιταχύνῃ τὴν ἐλευθέρωσίν του, καὶ νὰ τῷ προτείνῃ τὸ συνοικέσιον;

— Τὸν Νόννον! ἐπανελάθεν ὁ Πετραλείφας μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς τεταμένους, καὶ τὴν ὄψιν ἀπολελιθωμένην ὑπὸ τῆς ἐκπλήξεως.

— Ναὶ! βεβαίως! ἐπέμεινεν ὁ Βιλλαρδουίνος. Ἐλθμονήτατε ὅταν εἰς τὴν Λακεδαίμονα, τὴν ἡμέραν τοῦ ἵπποδρομίου, ἐπέστρεψε μὲ βλαχοποιμένους ἐνδύματα καὶ σὰς ἔφερε τοῦ Ῥοβέρτου τὴν συγκατάθεσιν εἰς τὴν πρότασίν σας;

Εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Πετραλείφου νεκρική ἐπεχύθη ὠχρότης. Ἄλλ' ἅμα συνελθὼν, καὶ ὡς αἰφνιδίαν πύλα λαβὼν ἀπόρατον, ἐπλησίασεν εἰς τὸν Βιλλαρδουίνον,

— Βλέπω, εἶπεν, ὅτι ἡ ἀξίωσις ν' ἀντιπαλαίσω πρὸς τὴν ὑμετέραν Ὑψηλότητα εἶναι ἄφρων. Ἐννοῶ κόπον ἄνιστος εἶναι ἡ πᾶλη. Χωρὶς νὰ ἐρευνήσω πῶς ἡμετέρα Ὑψηλότης ἐνεβάρυνε μέχρις αὐτῶν τῶν κρυπτῶν τοῦ νοός μου, κηρύττω ἑμαυτὸν ἡττηθέντα, καὶ πᾶν ὑποκρινόμενος, διότι ἐνῶ εἶναι μάταιον, κακίσταται καὶ γελοῖος. Ναὶ, εἶναι ἀληθές ὅτι ἐπεμψά τὸν Νόννον εἰς Γαλλίαν, ὅτι ἐπρότεινα εἰς τὸν Καμπανίτην τὴν χεῖρα τῆς Ἄννης. Δὲν ἐπιχειρῶ νὰ δικαιολογήσω τὸ παρελθόν. Ἡ ὑμετέρα Ὑψηλότης γνωρίζει ὑπὲρ πάντα ἄλλον ὅτι εἰς ἡγεμόνας αἱ ἀξιώσεις τῆς θέσεώς των ἐπιβάλλουσι πολλάκις σιωπὴν εἰς τὴν φωνὴν τῆς καρδίας των. Θέλω ὅμως καὶ πρέπει νὰ εἰς δώσω ἐγγύησιν περὶ τοῦ μέλλοντος. Καὶ πρῶτον, αὐτὸ τὸ παρελθόν. Ἄν ἐπαμπον πρέσβυν πρὸς τὸν Ῥοβέρτον, ἂν διεπραγματευομένη συγγενικὸν δεσμόν μετ' αὐτοῦ, ταῦτα ἀποδεικνύει ὅτι, ἐνῶ ἡ καρδιά τοῦ πατρὸς συνηγόρει ἐν ἐμοὶ ὑπὲρ τοῦ Γοδεφρείδου, ὁ παῖς τοῦ ἡγεμόνος ὠμίλει ὑπὲρ τοῦ Αὐθέντου. Ἰδοὺ δὲ ἡδὴ αἱ δύο εὐχαὶ μου ἠνώθησαν εὐτυχῶς εἰς μίαν, ἔχουσιν ἐπομένως ἐντασιν διπλασίαν. Τὸ συμφέρον ὑπάρχει ἐγγύησις ταύτης μεγαλητέρα;

— Καὶ ἂν ὑπάρχῃ, ἀπεκρίθη μειδιῶν ὁ Βιλλαρδουίνος, ἀλλὰ εἶναι καὶ αὕτη, τὸ ἀναγνωρίζω, μεγάλη. Ἐν μόνον ἐλάττωμα ἔχει, ὅτι συγκαταστρέφεται ἅμα ὑποχωρήσῃ ἢ βᾶσις ἐφ' ἧς στηρίζεται.

— Ἀληθές, εἶπεν ὁ Πετραλείφας· ἀλλὰ δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὴν περίστασιν ταύτην.

Ἡ Αὐθεντία περιηλθεν εἰς τὴν ὑμετέραν Ὑψηλότητα καὶ τοὺς διαδόχους τῆς. Ἀκατάστροφον λοιπὸν εἶναι τὸ συμφέρον τοῦτο καὶ ἡ ἀπ' αὐτοῦ ἐγγύησις ἀκατάστροφος καὶ αὕτη.

— Ἰσως, εἶπεν ὁ Βιλλαρδουίνος. Ἄλλ' ἡ ὑμετέρα Ἐνδοξότης τί ἔλεγεν ὀρθότατα πρὸ ὀλίγου. Εἰς τὴν Αὐθεντίαν ταύτην περιεκάθηται θύελλα, καὶ δύναται ἀπὸ πᾶσαν στιγμὴν νὰ φυσήσωσιν ἀπὸ ἐκάτερον σημείου τοῦ οὐρανοῦ. Ἠξεύρετε, λόγου χάριν, ὅτι ἰχνηλατῶ ἀπὸ τινων ἡμερῶν τὴν ἀνακάλυψιν συνωμοσίας.

Μέχρι τοῦδε ἀπέτυχον. Ἄν αὕτη ριζωθῇ καὶ λάβῃ πιθανότητα ἐπιτυχίας, τότε βλέπετε ὅτι τὸ συμφέρον δύναται νὰ λάβῃ νέαν στροφὴν.

Καὶ ταῦτα λέγων ὁ Βιλλαρδουίνος, ἠτένιζεν ἀσκαρδαμυκτὶ τὸν Πετραλείφαν, διατηρῶν ὅμως ἐπὶ τῶν χειλέων του μεῖδιον πρᾶνον τὴν τραχύτητα ἐκείνου τοῦ βλέμματος.

Ὁ δὲ Πετραλείφας ἔμεινεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς σιωπηλός, καὶ ὡς εἰς ὀδυνηρὰν σκέψιν βεβυθισμένος. Ἐπειτα δὲ σείσας τὴν κεφαλὴν,

— Νὰ θέλω ν' ἀναγνώσω, εἶπεν, εἰς τὸ βιβλίον τῆς διανοίας σας, ὅταν θέλητε νὰ μοὶ τὸ κρατῆτε κλεισμένον, θὰ ἦτον μωρία ἐκ μέρους μου. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ μία ἐγγύησις σὰς εἶναι, ὡς βλέπω, ἀνεπαρκής, ἔχω ἄλλην νὰ σὰς δώσω, ἥτις καὶ τὸ μέλλον νὰ ἐξασφαλίσῃ καὶ τὸ παρελθὸν νὰ ἐξαγοράσῃ ὅποιον δῆποτε καὶ ἂν εἶναι ἢ ἂν τὸ νομίζετε.

— Ἐχετε νὰ μοὶ δώσετε ἄλλην; ὅποιαν; ἠρώτησε περιέργως ὁ Βιλλαρδουίνος.

— Ταύτην, ἀπεκρίθη ὁ Πετραλείφας, λαμβάνων ἐκ τοῦ κόλπου του χαρτίον καὶ δίδων αὐτὸ εἰς τὸν Βιλλαρδουίνον.

— Ἰχνηλατεῖτε, ἐξηκολούθησε, τὴν συνωμοσίαν τῶν ἐγγχωρίων καὶ μέχρι τοῦδε δὲν τὴν ἀνεκαλύψατε. Ἰδοὺ αὕτη. Τὸ ἐγγράφον τοῦτο περιέχει τοὺς συνωμώτας.

— Τοὺς συνωμώτας! ἀνέκραξεν ὁ Αὐθέντης, καὶ ἀστραπὴ χαρᾶς ἐπέλαμψεν ἐπὶ τοῦ προσώπου του. Ἀνέπτυξε δὲ τὸν χάρτην μετὰ σπουδῆς, καὶ ἔρριπεν ἐπ' αὐτὸν τὸ βλέμμα. Ἡ πρώτη του ὄψις ἐφάνη ὅτι ὀδυνηρὰν ἀπετέλεσεν ἐντύπωσιν ἐπ' αὐτοῦ. Μετὰ ταῦτα δὲ, προχωρῶν εἰς αὐτοῦ τὴν ἐξέτασιν,

— Ὁ Βουτσαρᾶς! εἶπεν, ὦ! ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὸν Ἀθῆν διὰ νὰ μὲ πολεμήσῃ! ὦ! καὶ ὅλοι αὐτοὶ κηρυγμένοι ἐχθροί μου. Ἐνόμιζον ὅτι εἶχον θέσει ἐπ' αὐτῶν τὸν πόδα. Ἐπρεπε νὰ τοὺς συντρίψω!— Ἀλλὰ, ἐπρόσθεσε μετὰ μίαν στιγμὴν σκέψεως, τίς ν' ἀποδείξῃ ὅτι ὁ κατάλογος οὗτος εἶναι γνήσιος;

— Ἡ ἀπόδειξις εἶναι εἰς χεῖράς σας. Ἄμα ἀνάψετε τρεῖς νύκτας κατὰ συνέχειαν πυρὰν εἰς τὸν προφήτην Ἡλίαν, ὑπεράνω τῆς Ἀνδραβίδας, τὴν τρίτην νύκτα ἡμπορεῖτε νὰ εὕρητε εἰς τοῦ Λύκου τὸ Σπήλαιον συνηγμένους ὅλους ὅσοι εἶναι εἰς αὐτὸν καταγεγραμμένοι.

— Ἄ! εἶπεν ὁ Βιλλαρδουίνος. Κακὸν δὲν εἶναι νὰ τὸ ἡξεύρω. Σὰς εὐχαριστῶ διὰ τὴν πολύτιμον ταύτην πληροφορίαν, καὶ θὰ ἦμην ὁ ἔσχατος τῶν ἀχαρίστων ἂν δὲν ἀνεγνώριζον ὅτι μοὶ ἐδώκατε τὸ μέγιστον δῆγμα εὐκρινούς φιλίας.

— Ἦτις, ἠρώτησεν ὁ γέρων, δύναται ἐπομένως νὰ σφραγισθῇ διὰ τῆς ἐνώσεως τῶν τέκνων μας;

— Ὅχι μόνον δύναται, ἀλλὰ πρέπει, ἀπεκρίθη ὁ Αὐθέντης. Τὸ συμφέρον εἶχετε ἐπικαλεσθῇ πρὸ ὀλίγου. Ἐννοεῖτε ὅτι εἶναι μέγα καὶ δι' ἐμὲ τὸ συμφέρον. Ποῖον ἰσχυρότερον σύμμαχον δύναμαι νὰ ἐπιθυμήσω μετὰ τῶν ὁμοθαθμίων μου ἀπὸ τὸν Ὑψηλότατον Αὐθέντην τῆς Ἑλλάδος, ποῖαν χαριεστέραν νύμφην διὰ τὸν υἱόν μου ἀπὸ τὴν ὡραίαν Ἄνναν; Ἀ-

μα φθίσωμεν εἰς Ἀνδραδίδαν, πρῶτόν μου ἔργον θέλει εἶσθαι νὰ ὀμιλήσω πρὸς τὸν Γοδοφρεῖδον. Τὴν θέλησίν του μὲν δὲν δύναμαι νὰ βιάσω. Ἀλλ' ὅταν πρόκειται περὶ τῆς Ἀννης, τὴν βίαν ἐνεργεῖ τὸ κάλλος της.

— Θέλει εἶσθαι εὐδαίμων ἡμέρα, εἶπεν ὁ Πετραλείφας, διὰ τὸν γαμβρόν μου ὅταν δυνήθῃ νὰ ἐγκλείσῃ ὡς υἱὸν τὸν Γοδοφρεῖδον εἰς τὰς ἀγκάλας του.

— Πρὸ πολλοῦ, ἀπεκρίθη ὁ Βιλλαρδουίνος, θεωρῶ τὴν Ἀνναν ὡς προσφιλεῖν θυγατέρα μου.

— Οἱ δύο ὁμοῦ διὰ τῆς ἐνώσεως ταύτης, ἐπρόσθεσεν ὁ Πετραλείφας, θέλετε καταστή τὸ φόβητρον τοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

— Εἰπέτε, ἀπήντησε μειδίων ὁ Βιλλαρδουίνος, τὸ ἐδραιότερον αὐτοῦ στήριγμα.

Τὴν στιγμήν ταύτην ἠκούσθησαν αἱ σάλπιγγες τοῦ Ῥοβέρτου καὶ τῆς συνοδίας του ἐπανερχομένων, καὶ ὁ Πετραλείφας ἐσπευσε νὰ ἐξέλθῃ. Ἀμα δὲ ἐστρεψεν οὗτος τὰ νῶτα, μὲ ταχεῖαν κίνησιν τῆς χειρὸς ἐσχίσεν ὁ Βιλλαρδουίνος τὴν ἄνω γωνίαν τοῦ χαρτίου ὃ εἶχε λάβει παρὰ τοῦ γέροντος, καὶ μετὰ ταῦτα, διπλώσας αὐτὸ, τὸ ἐνέκλεισεν εἰς τὸν κόλπον του.

(Ἀκολουθεῖ.)

Η ΡΗΓΑΤΤΑ.

Ἡ μεγάλη πανηγυρίς τῆς ρηγάττης ἢ τοῦ ἐπιθαλασίου ἀγώνος, τελεῖται ἐν Βενετίᾳ κατ' ἔτος, περὶ τὸ τέλος συνήθως τοῦ Μαΐου ἢ τὰς ἀρχὰς Ἰουνίου. Τὸ τελευταῖον ὁμοῦς ἔτος ἢ ἐποχὴ ἐκείνη παρήλθεν ἐν σιωπῇ, διότι οἱ φιλοπάτριδες Βενετοί, μιμηθέντες τὰ ἐνδοξα παραδείγματα τῶν πατέρων αὐτῶν εἶχον ἐπιδοθῇ εἰς ἀγῶνας σπουδαιοτέρους, καθ' οὓς τροπαιοῦχος ἐκυματίζετο τοῦ ἁγίου Μάρκου ἢ σημαία μακρὰν τῶν στενῶν διωρύγων τῆς ἀλλοτε θαλασποκράτορος Βενετίας· ἡ τροπαιοῦχος ὁμοῦς σημαία συνεστάλη ὑπὸ χειρῶν ἀδίκων, καὶ ἡμεῖς ἀναγκαζόμεθα νὰ περιγράψωμεν ρηγάτταν πανηγυρισθεῖσαν ὑπ' οὐρανὸν ἀνελεύθερον, τὴν τοῦ 1847, ὅτε συνεκροτήθη ἡ σύνοδος τῶν τριῶν. Εἰς τὴν περιγραφὴν ταύτην προσθέτομεν καὶ σύντομον ἐξιστόρησιν τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς προόδου τῶν ἀγώνων τούτων, κατασταθέντων ὀνομαστοτάτων ἐπὶ τῆς δημοκρατίας.

Ἡ ρηγάττα ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν ἡ λαμπροτέρα τῶν ἐορτῶν τῆς Βενετίας· ἡ δημοκρατία ἐθεώρει αὐτὴν ὡς ἐορτὴν ἐθνικὴν, καὶ καθ' ὅλας τὰς ἐπισημοτέρας περιστάσεις, ὡς τὴν τῆς ἐκλογῆς δόγου, νίκης κατὰ θάλασσαν, ἐπισκέψεως διαστήμου τινὸς ξένου, διέταττε τὴν τελετὴν αὐτῆς.

Ἡ ἐορτὴ αὕτη εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐπαναληφθῇ εἰς ἄλλο μέρος τῆς γῆς ὡς ἐν Βενετίᾳ, ὅπου διώρυγες στεναὶ καὶ ἐλικροειδεῖς, λέμβοι μακροὶ ἐλαυνόμενοι ὀπισθεν ὑπ' ἐρετῶν δεδυστατούντων, γονθολιέροι ἐπιτηδειότατοι γυμναζόμενοι ἀπὸ τῆς βρεφικῆς αὐτῶν ἡλικίας περὶ τὴν κωπηλασίαν, συντρέχουσιν εἰς τὸ νὰ καταστήσωσιν αὐτὴν ἀμίμητον. Ἐάν εἰς ταῦτα προσθέτῃς τὸ ἀναρίθμητον πλῆθος τῶν θεατῶν σεσωρευ-

μένον εἰς τὰς λέμβους, τοὺς ἐξώστας, καὶ τὰ παράθυρα τῶν παρὰ τὸν αἰγιαλὸν μεγαλοπρεπῶν οἰκημάτων, τὴν ὡραιότητα τῆς τοποθεσίας καὶ τοῦ οὐρανοῦ, τὴν παρουσίαν τῶν Ἀρχῶν, τὰ πολυτελὲς τῶν πλοίων καὶ τῶν ἀστραπηβόλων καὶ ποικιλοχρόων χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν ἐνδυμάτων, τὸν ἦχον τῆς μουσικῆς, τὰς συμμίκτους τοῦ πλήθους φωνάς, καὶ τὸ πατροπαράδοτον πάθος τῶν δύο μερίδων αἰτινες διαιροῦσι τὴν πόλιν εἰς στρατόπεδα ἐχθρικά, ὅχι ἐφ' ἡμέρα ἀλλὰ προαιώνια, θέλεις μόλις συλλάβει ἰδέαν ἀμυδρὰν τῆς ἀπαραμίλλου λαμπρότητος τῆς ρηγάττης.

Ἐκπαλαὶ ὁ βενετικὸς λαὸς ἠγάπησε τὰς πανηγύρεις καὶ τὰς τρυφάς. Καταφυγόντες περὶ τὸ 590 ἔτος Μ. Χ. εἰς ἀπρόσιτον λαβύρινθον τελμάτων διὰ νὰ σωθῶσιν ἀπὸ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν βαρβάρων, ἠναγκάσθησαν νὰ ἐπινοήσωσι μέσα τέρψεων καὶ εὐθυμίας, διὰ νὰ ἀναθάλψωσι τὸ θάρρος αὐτῶν ζώντων μακρὰν τοῦ κόσμου. Μετ' ὀλίγον τὰ μέσα ταῦτα ἐθεωρήθησαν ἀπαραίτητα, καθόσον ἐπρόκειτο ν' ἀποτρέπεται δι' αὐτῶν ἡ προσοχὴ τῶν κυβερνωμένων ἀπὸ τῶν πράξεων τῆς ζηλοτύπου καὶ φιλοπόπτου ἐξουσίας. Ἐπὶ τοσοῦτον δὲ συνεταυτίσθησαν αἱ ἕξεις αὗται μετὰ τῶν κοινῶν ἡθῶν, ὥστε ὁ διάπυρος καὶ ἀκαθέκτος ἐκεῖνος λαὸς μετέφερεν εἰς τοὺς ἀγῶνας αὐτοῦ τὰ πάθη τὰ ὅποια γεννᾷ συνήθως ἡ θρησκεία καὶ ἡ πολιτικὴ. Ἀλλὰ καὶ σήμερον καθὼς καὶ πάλαι σώζεται τὸ αὐτὸ μῖσος μεταξὺ τῶν κατείκων τῆς ἀριστερᾶς καὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τῆς μεγάλης διώρυγος, μετὰ τῆς ἐνορίας τοῦ Καστέλλου καὶ τοῦ ἁγίου Νικολάου, καὶ ἡ αὐτὴ ἀναληγσία μεταξὺ τῶν λοιπῶν.

Κατὰ τοὺς χρονογράφους τῆς Βενετίας ἡ ὑπαρξὶς τῶν δύο τούτων μερίδων, τῆς τῶν Καστελλάνων καὶ τῆς τῶν Νικολότων, χρονολογεῖται ἀπ' αὐτῆς τῆς κτίσεως τῆς πόλεως. Οἱ κάτοικοι τῆς Ἡρακλείας καὶ τῆς Ἀκυληίας, οἵτινες καὶ πρὶν ἦσαν ἀντίπαλοι, καταφυγόντες εἰς Βενετίαν, ἐταποθετήθησαν εἰς θέσεις ἀντικειμένους, κατασταθέντες οἱ μὲν εἰς τὴν νῆσον τοῦ Καστέλλου πρὸς τὴν ἀνατολικὴν ἄκρην τῆς πόλεως, οἱ δὲ εἰς τὴν τοῦ ἁγίου Νικολάου ἀπέναντι τοῦ Ριᾶλτου. Καὶ οἱ μὲν πρῶτοι ἐξηπλώθησαν, καθ' ὅσον ὑψῆσαν ὁ πληθυσμὸς, πρὸς τὸ μέρος τῶν Ἰλλυριῶν, τὴν πλατεῖαν τοῦ ἁγίου Μάρκου καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς μεγάλης διώρυγος μέχρι Ριᾶλτου, οἱ δὲ ἄλλοι κατέσχον τὸ λοιπὸν τῆς πόλεως, μᾶλλον μὲν εὐρύχωρον ἀλλ' ἥττον εὐυπόληπτον· διότι ὁ δόξης, οἱ γερούσιασται, καὶ τῶν πατρικίων οἱ πλουσιώτεροι κατῴκουν εἰς τὴν ἐνορίαν τῶν Καστελλάνων. Ὅθεν οἱ Νικολότοι ἀπετέλεσαν τὴν δημοκρατικὴν μερίδα, ἐνῷ οἱ ἄλλοι συνεκρότουν τὴν ἀριστοκρατικὴν.

Ἐνταῦθεν μεγάλη ὑπῆρξεν ἡ ἀντιζηλία τῶν δύο τούτων μερίδων διὰ νὰ μετριάθῃσι δὲ αἱ συνέπειαι αὐτῆς ἀπεφασίσθη νὰ ἐκλέγωσιν οἱ Νικολότοι ἴδιον δόγην, καθῆκον μόνον ἔχοντα τὸ νὰ προεδρεύῃ εἰς τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ συμβούλια αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἀνεδακνύετο πάντοτε δι' ἐκλογῆς ὁ διαστελλόμενος ἐπὶ χρηστότητι καὶ ἐπιδεξιότητι γονθολιέρης, ἡ ἀναγόρευσις ἐπανηγυρίζετο μετὰ μεγίστης πομπῆς πρὸς εὐχαρίστησιν τοῦ λαοῦ. Καὶ ἡ μὲν τελετὴ ἐγένετο εἰς